

Janne Niskala

MONIKAMERATUOTANTOJEN VERTAILU

Opinnäytetyö
Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma

Lokakuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	Opinnäytetyön päivämäärä 8.10.2010	
Tekijä(t) Janne Niskala	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Tietojenkäsittely, Mediatekniikka	
Nimeke Monikameratuotantojen vertailu		
Tiivistelmä Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää eroja kahden erilaisen monikameratuotannon välillä. Otin aiheen vastaan kiinnostuksesta molempia tuotantoja kohtaan ja koska tämän tapaista työtä ei ole ennen tehty. Molemmissa tuotannoissa pystyin käyttämään oppimiani taitoja hyväksi. Tavoitteena oli tuotantojen avulla oppia lisää tekniikasta sekä alan termistöstä. Teoriaosuudessa perehdyin kameratyöhön sekä tuotantojen eri vaiheisiin. Perehdyin myös leikkaukseen sekä eri siirtymätyyppisiin ja tehosteisiin. Tuotannot, joihin osallistuin, oli Kansainvälisen Oopperalaulukilpailun finaali ja Jurassic Rock. Kansainvälisen Oopperalaulukilpailun finaali järjestettiin Olavinlinnassa 25.7.2010. Jurassic Rock musiikkifestivaali järjestettiin Mikkelin Visulahdessa 13.-14.8. Kansainvälinen Oopperalaulukilpailu toteutettiin neljällä kameralla ja Jurassic Rock kolmella kameralla. Tekniikka koostui pääsääntöisesti Mikkelin ammattikorkeakoulun laitteistosta. Kansainvälisen Oopperalaulukilpailun tuotantoryhmä koostui ulkomaalaisista opiskelijoista. Jurassic Rock koostui ainoastaan suomalaisista opiskelijoista. Kansainvälisestä Oopperalaulukilpailusta tehtiin kooste MTV3-kanavalle ja Jurassic Rockissa kuvaa tuli Screenille sekä IRC-Galleria streamasi sitä Internetiin.		
Asiasanat (avainsanat) tuotanto, vertailu, leikkaus, kamera		
Sivumäärä 44+11	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) Taulukko, Grafiikat, Videokaaviot		
Ohjaavan opettajan nimi Tomi Numento	Opinnäytetyön toimeksiantaja Informaatio ja -mediatekniikan laitos	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 8 October 2010
Author(s) Janne Niskala	Degree programme and option Business Information Technology	
Name of the bachelor's thesis Comparison of two Multicamera productions		
Abstract The purpose of this bachelor's thesis was to explore the differences between two multicamera productions. I took this topic because of interest in both productions and, because this kind of study hadn't been done before. I was able to use the skills I had learned in both productions. My goal was to learn more about the techniques and the terms of the industry. The theoretical part dealt with camerawork and different stages of the two productions. I also studied editing, transition types and effects. The productions that I attended were the Final of International Singing Competition and Jurassic Rock. The International Singing Competition was organized in Savonlinna on 25 July 2010. The Jurassic Rock music festival was organized in Mikkeli, Visulahti between 13 and 14 August 2010. International Singing Competition was carried out with four cameras and Jurassic Rock with three cameras. The technique consisted almost mainly of the equipment of the Mikkeli University Of Applied Sciences. The production group of the International Singing Competition consisted of foreign students and the result was a TV Compilation for MTV3. The Jurassic Rock groups consisted only of Finnish students and the result was shown in a screen and streamed on the Internet by Irc-Galleria.		
Subject headings, (keywords) Production, Comparison, Editing, Camera		
Pages 44+11	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices Matrix, Graphics, Videocharts		
Tutor Tomi Numento	Bachelor's thesis assigned by Mikkeli University of Applied Sciences, Department of Information and Media technology	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	2
2	MITÄ KAMERATYÖ ON?.....	3
2.1	Kameratyön erityispiirteet.....	3
2.2	Yksikamerakuvaus vai monikameratuotanto.....	3
2.3	Työvälineet	4
2.4	Työtavat	6
2.5	Kameramiehen työnkuva	7
2.6	Kuvakoot.....	8
3	MONIKAMERATUOTANTO SEKÄ LEIKKAAMINEN	12
3.1	Tuotantovaiheet ja -tehtävät.....	12
3.2	Rajaus ja sommittelu.....	15
3.3	Leikkaus.....	16
3.3.1	Suojaviiva	18
3.3.2	Siirtymät.....	19
3.3.3	Siirtymätehosteet.....	22
4	INTERNATIONAL SINGING COMPETITION & JURASSIC ROCK TAPAHTUMANA SEKÄ TUOTANTOJEN VERTAILU	25
4.1	Tuotantoprosessi	26
4.2	Tuotantotapa ja -tekniikka	29
4.3	Sisältö	32
4.4	Kuvaukselliset ja leikkaukselliset erot.....	33
5	PÄÄTÄNTÖ	38
6	SANASTO	39
	LÄHTEET	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on vertailla kahta erilaista monikameratuotantoa keskenään. Vertailen tuotannoissa tuotantoprosesseja, tuotantotapaa ja –tekniikkaa, sisältöä ja tärkeimpänä kuvauksellisia ja leikkauksellisia eroja. Vertailtavat tuotannot olivat Savonlinnan Oopperajuhlilla järjestetty kansainvälinen laulukilpailu sekä Jurassic Rock 2010. Tavoitteena on selvittää suurimmat erot tuotantojen välillä eri osa-alueilla sekä missä tuotantojen vaiheissa oli eroja sekä oppia toimimaan kansainvälisessä tuotantoryhmässä. Tutkimusongelmana on tuotantojen välisten erojen selvittäminen.

Opinnäytetyön teoriaosassa perehdyin aluksi yleisesti kameratyöhön, koska aihe on työn kannalta tärkeä ja toisessa luvussa monikameratuotannon vaiheisiin ja työtehtäviin sekä leikkaukseen, rajaukseen ja sommitteluun, koska nämä ovat aika suuressa osassa itse käytännössä suoritettavia tuotantoja. Lisäksi kerron siirtymistä ja siirtymätehosteista perusteita.

Kameratyön alaluvuissa käyn läpi kameratyön erityspiirteitä, yksikamerakuvausta vai monikameratuotantoa, työvälineitä, työtapoja, kameramiehentyön kuvaa sekä viimeisenä kuvakokoja, jotka ovat kuvaamisessa yleisellä tasolla erittäin suuressa roolissa. Kolmannen luvun alaluvuissa perehdyin monikameratuotantoon prosessina eli mitä vaiheita tuotannossa on sekä työtehtäviin, joita meillä on ollut käytössä. Lopuissa alaluvuissa kerron leikkauksesta ja erityyppisistä leikkauksista sekä pienistä, keskisuurista ja suurista siirtymistä, joita syntyy leikkauskohtien väliin. Rajauksesta ja sommittelusta kerron yleisellä tasolla.

Neljännessä ja viimeisessä luvussa kerron molemmista tapahtumista sekä teen vertailut vertailtavien asioiden kanssa eri osa-alueilla. Kuvien avulla tulen selvittämään joi-tain laitteita. Lopuksi teen taulukon liitteisiin, jossa käy ilmi vertailtavat asiat ja erot. Tarkoituksena oli tehdä ensin DVD, jossa olisi ollut molemmista tuotannoista erilaisia leikkaus ja rajaus esimerkkejä, mutta se ei ollut mahdollista, koska ei ollut oikeuksia. Käytännön osuuden still-kuvat ovat tuotannoista ja niitä saa käyttää.

2 MITÄ KAMERATYÖ ON?

Kaikkea kuvaamista voidaan pitää kameratyönä: elokuvausta, valokuvausta ja videokuvasta. Monelle on muovautunut näistä ammatti tai harrastus. TV-kuvaus on videokuvauksen vanhin ammattimuoto, koska alusta pitäen televisiokuva toteutettiin videokuvana. Harrastajatason videokuvauksen siirtyi kaitafilmiltä sähköiseen tallentamiseen, kun videokäsite tuli vasta tutuksi 1980-luvulla. Videokalustoon siirryttiin samaan aikaan niin tilauselokuvaluotannoissa kuin televisiossa ja osin myös mainostuotannoissa. (Korvenoja 2004, 9.)

2.1 Kameratyön erityispiirteet

Kameratyö on joko yksikamera tai monikameratoteutusta. Toteutustapa riippuu ohjelmatyypistä, lähetystavasta, budjetista, tuotanto-olosuhteista ja jossain määrin myös ohjaajan tottumuksesta. Yhdellä kameralla kuvattaessa tallennetaan kuvaa nauhalle otos kerrallaan. Monikameratuotannon avulla voidaan tehdä koko ohjelma valmiiksi, kun taas yksikameratoteutuksessa joudutaan ohjelmaa leikkaamaan jälkikäteen.

Suoria lähetyksiä tehtäessä vaaditaan yleensä monikameratuotantoa poikkeuksena lyhyet uutislähetykset. Monikameratyönä kuvattavia ohjelmia voidaan tehdä jaksoittain osuus kerrallaan. Tässä tapauksessa editointiyksikössä ohjelmat koostetaan ja leikataan. Välimuotojakin yksi- ja monikamera kuvauksissa käytetään. Esimerkiksi monikameratuotannon nopeus saavutetaan sillä, kun kuvataan useammalla kameranauhurilla ja jokainen tallentaa oman kuvansa. Tämä tapa vaatii samanlaisen leikkaustavan kuin yksikamerakuvaus. (Korvenoja 2004, 9-10.)

2.2 Yksikamerakuvaus vai monikameratuotanto

Yksikameratekniikalla vaiheittain kuvaaminen ei eroa mitenkään kuvailmaisullisesti monikameratuotoksista, mutta se on kalliimpaa ajallisesti. Jokaisen kuvauskulman ja kuvakoon kanssa pätevät samat säännöt, oli kyseessä monikamera- tai yksikameratoteutus. (Kosonen & Häkkinen 2010, 35.)

Tapahtuman toistamiseen samanlaisena pitää pystyä kun kuvataan yhdellä kameralla useita eri kertoja, jotta saadaan taltioitua erilaiset kuvakulmat ja kuvakoot. Tämän vuoksi, jokin ainutkertainen tilaisuus, kuten konserttitaltiointi tai jokin muu yhtä suuri tapahtuma, on käytännössä mahdotonta toteuttaa yhdellä kameralla siinä tilanteessa varsinkin jos halutaan välittää suora lähetys. Tiimityöskentely vaatii totuttelua, kun siirrytään yksikameratoteutuksesta monikameratoteutuksiin. (Kosonen & Häkkinen 2010, 35.)

Erilaiset kuvatarjontatilanteet on kuvaajan vaikea sisäistää yksikameratuotannossa. Vaikka työtehtävän vaihtoa harkitsevalle kuvaajalle kuvalliset asiat olisivat hallussa, voi olla aluksi hankalaa monikameratyöskentelyn komentokieli ja sen seuraaminen. Komentojen erottaminen voi muun muassa olla vaikeaa ja tämä koskee omaa ja muita kameroita. (Kosonen & Häkkinen 2010, 35.)

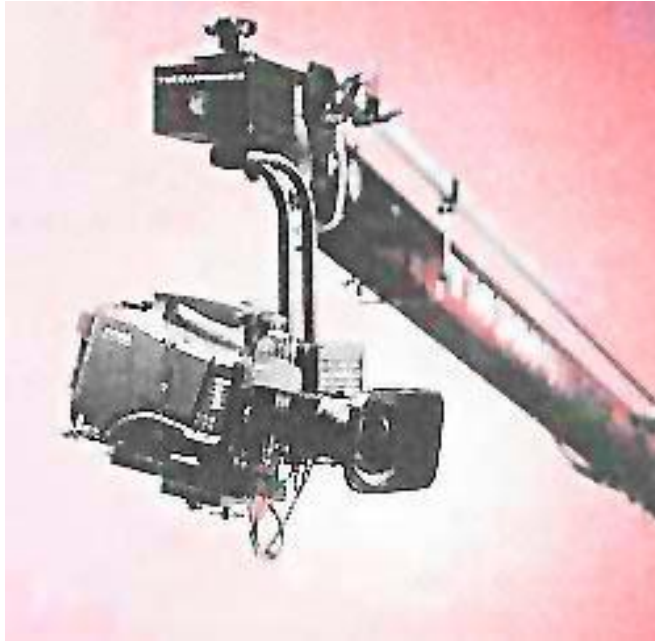
Monikameratuotanto on usein kallista johtuen suuren tilan tarpeellisuudesta, raskaasta kalustosta ja suuresta henkilöstö määrästä. Kompromisseja joudutaan usein myös tekemään äänen, valaistuksen ja kuvakulmien valinnassa. Suorissa lähetyksissä, jotka ovat toteutettu monikameratuotantona, ei tarvita lainkaan jälkikäsitteilyresursseja. Ohjelmissa, jotka ovat nauhoitettu, jälkikäsitteilyresursseja tarvitaan vain vähän, kun kokonaisia ohjelmajaksoja on valmiiksi jo tehty. (Kosonen & Häkkinen 2010, 35.)

2.3 Työvälineet

Studiokamera, joka on varustettu rankkaan ammattikäyttöön, on TV-kameratyön perustyökalu. Kamerassa on laadukas panorointipää ja paineistettu kamerajalusta, joka tunnetaan myös nimellä pneumaattinen. Käytössä on myös keksiraskaita studiokameroita, jotka ovat kevyempiä kuin edellä esitetty kamera. Hankaliin kuvauspaikkoihin on helpompaa sijoittaa kevyempiä studiokameroita, (kuten korkealla) lavalla ja niitä pystyy siirtämään kesken tuotannon vaivattomasti.

Kuvaustyökalua, jossa on pitkä varsi, kutsutaan kraanaksi. Kamera sijoitetaan varren päähän ja kaukosäädöillä kameramies ohjaa varren takapäätä. Kameraliikkeitä, nostoja ja laskuja, kameramies pystyy tekemään tällä välineellä, jotka ovat näyttäviä. Ka-

mera ajoja pystyy tekemään esimerkiksi yleisön puolelle, jolloin tulee tunne, että kamera lentäisi. (Korvenoja 2004, 14.)

KUVA 1. Kamera kiinnitettynä pitkän tukivarren päähän, jota kutsutaan kraanaksi (Whittaker 2010)

Tukivarren käyttäjä ja hallintalaitteet näytetään alapuolella kuvassa. Huomatkaa kuvassa 1 kaksi näyttöä, yksi kameran kuvaamalle ja toinen ulosmenevälle ohjelmalle ja painavat painot, jotka auttavat pitämään kameran ja kraanin painon tasapainossa. Tukivarsi mahdollistaa laajoja kameraliikkeitä maasta yhdeksään metriin tai vielä korkeammalle. (Whittaker 2010)

KUVA 2. Kameran tukivarren toinen pää, josta ohjataan kraania (Whittaker 2010)

2.4 Työtavat

Luovimmillaan tv-työ on ryhmätyötä. Hyvä tulos saavutetaan silloin, kun jokainen ryhmän jäsen tekee oman osuutensa kokonaisuutta parhaiten palvelevalla tavalla. Edes johtamista ei välttämättä tarvita. Tuotannon johtaja on siitä huolimatta ohjaaja, joka valitsee oman työtapansa. Kyseenalaistamiseen ei ole kenelläkään ryhmän jäsenellä syytä. (Korvenoja 2004, 16.)

Työtapansa ohjaaja määrittelee joskus ryhmälle ennen tuotantoa, toisinaan sitä ei erityisesti määritellä. Äärimmillään menettelytavat voivat olla seuraavanlaiset. Kamera miehet saavat tarkat kuvalistat klassisen musiikin kuvauksessa, joissa on määritelty aihe ja kuvanumero kuvakoon lisäksi ja mahdollisesti ohjaajan komennosta tapahtuvat kameranliikkeet. (Korvenoja 2004, 16.)

Kahden hengen studiokeskustelun toteutus on toinen ääripää, jossa kameratiimi toteuttaa kuvat ohjaajan luvalla. Kuvatarjoonnasta hän puolestaan valitsee haluamansa ja leikkaa ohjelman tarjonnan pohjalta, vaikka hän voisi määrätä kuvat valmiiksi kolmelle kameralle. Kun kameratiimille ammattitaitoinen ohjaaja antaa kuvaamisen vapauden, panostaa ryhmä yleensä parhaan osaamisensa. Ohjaaja voi välittömästi

vaihtaa tekemisen tyyliä, jos lopputulos on huono ja puuttua kameratyöhön. (Korvenoja 2004, 16.)

2.5 Kameramiehen työnkuva

Kameramiehen, joka työskentelee monikameratuotannossa, tulee omata tietoa kameran tekniikasta, osata ennakoida, valmistautua ja keskittyä. Kameran ja jalustan käsittelyssä tulee myös osata perusteet ja ymmärtää kuvan vaatima kompositio. (Laine 2009, 9-10.)

Tv-kameramies työskentelee nykyään usein suorassa lähetyksessä. Rakenteeltaan aamulähetykset toistuvat aamusta toiseen samanlaisina, mutta ne eivät kuitenkaan ole rutiinia. Aikaa ei ole edes kuunnella kappaleita, joten musiikkiosuudet tehdään suoraan. Kameramiehet leikkaavat ja tekevät ohjaajalle kuvat, joista ohjaaja miksaajan kanssa leikkaa eheän kokonaisuuden, joten ohjelmaa ei harjoitella. (Korvenoja 2004, 22.)

Nyky muodossa kameratyö on vaativaa, monipuolista ohjelmatyötä, jonka perusluonne ja tekotapa vaihtelevat tavattomasti eri ohjelmissa. Suora lähetys, suoranomainen nauhoitus ja nauhoitus vaikuttavat ratkaisevasti työtapaan. Tavoitteena on onnistua täydellisesti suorassa lähetyksessä. Suorannainen nauhoitus olennaisesti ei eroa kovinkaan suuresti suorasta lähetyksestä, koska uusintaotoksia ei yleensä tehdä kuin aivan pakottavasta tarpeesta. Sellaisissa tilanteissa suoranomaiset nauhoitukset tehdään, missä tilannetta ei voi uusida. Urheilutapahtumat, monet keskustelut ja visailut ovat esimerkiksi tällaisia. (Korvenoja 2004, 22.)

Nauhoitus työtapana mahdollistaa ohjelman tekemisen muussakin kuin esijärjestyksessä. Erillinen musiikkikappalekin voidaan näin kuvata niin moneen kertaan, että ollaan tyytyväisiä tulokseen. Heti nauhoitusten jälkeen otos katsotaan ja tehdään analyysi. Työtapaa ei nykyään käytetä kuin TV-elokuvien tai näytelmien teossa – jos enää niissäkään. Yhteinen kohtausten katselu ohjaajan, näyttelijöiden ja tuotantotiimin kanssa mahdollistaa kaiken ilmaisun hiomisen huippuunsa, leikkauksen, kuvatarkkailun, näyttölemisen, kameratyön, valaistuksen kuin äänityönkin osalta. (Korvenoja 2004, 22.)

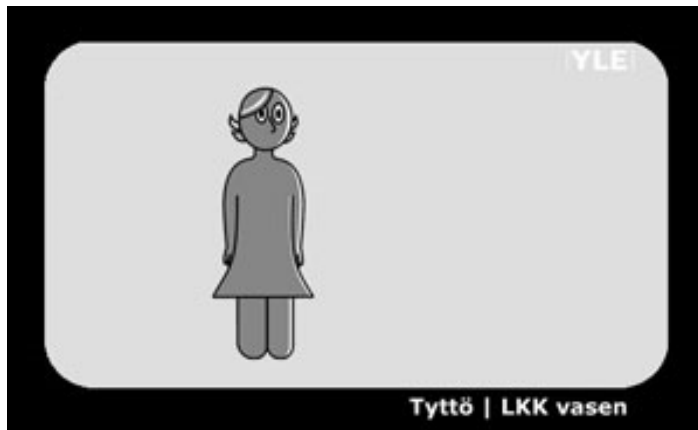
2.6 Kuvakoot

Kahdeksan kuvakoon mittakaavasarjaa käytetään yleisesti ottaen video- ja elokuvatuotannossa, joka määrittelee standardit kuvakoot. Tuotantoryhmien jäsenten välillä nämä kuvakoot auttavat suunnittelussa ja kommunikoinnissa. Ellei liian suuria kuvakokojen muutoksia haluta käyttää erityisenä tehokeinona, hyppäyksiä tulisi välttää. Esimerkkinä siirtymä yleiskuvasta erikoislähikuvaan on liian voimakas. (Keränen ym.2005, 189.) Isommassa kuvausryhmässä jäsenten välistä kommunikaatiota auttavat myös vakiintuneet kuvakoot, koska ohjaajan puhuessa ”puolikuvasta” heti kaikki tietävät, kuinka kuva rajataan. (Välikylä 2005, 36).

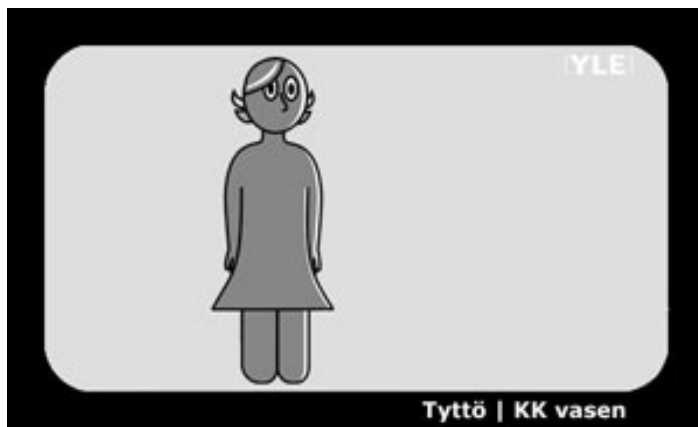
KUVA 3. Yleiskuva = YK (Mediakompassi 2009)

Yleiskuvassa (kuva 3) kuva-ala on mahdollisimman laaja. Yleiskuvasta ei voida erottaa yksityiskohtia. Kuvassa näytetään kokonaisuus, missä ollaan. (Mediakompassi 2010). Tarkoituksena kuvalla on esitellä katsojalle ympäristö ja miljöö. Kohtausten alussa yleiskuvaa käytetään yleensä johdantona. (Välikylä 2005, 36.)

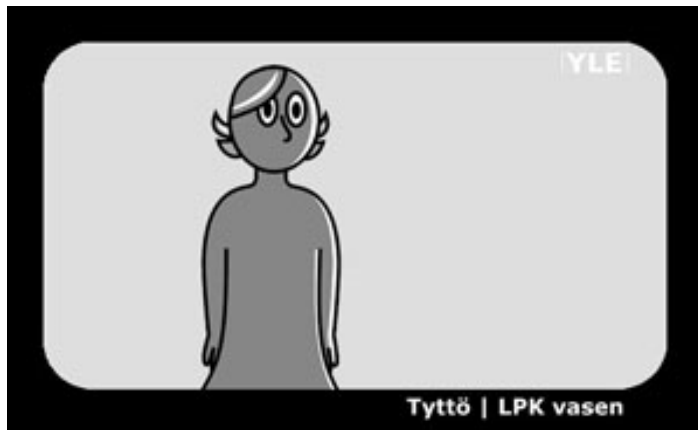
KUVA 4. Laaja Kokokuva = LKK (Mediakompassi 2009)

Tausta on edelleen hallitseva, mutta ihminen nousee sieltä enemmän esiin. (Keränen ym. 2005, 189). Ylhäällä ja alhaalla on vielä paljon tilaa (kuva 4). (Mediakompassi 2010). Kohde ympäristöineen näkyy kokonaan. Sisätiloissa olosuhteidenpakosta tämä on usein laajin mahdollinen kuvakoko. (Välikylä 2005, 36.)

KUVA 5. Kokokuva = KK (Mediakompassi 2009)

Kokokuvassa (kuva 5) ylhäällä ja alhaalla ei ole turhaa tilaa (Mediakompassi 2010). Kokokuvassa myös kohteiden asettamat liikkeet tulevat esille, myös ympäristöllä on merkitystä (Pirilä & Kivi 2005, 112).

KUVA 6. Laaja puolikuva = LPK (Mediakompassi 2009)

Laajassa puolikuvassa (kuva 6) ihminen rajataan reiden korkeudelta eikä pään päällä ole turhaa tilaa (Mediakompassi 2010). Ihmisellä ja ympäristöllä ja niiden liikkeillä ja eleillä on yhtä suuri arvo (Pirilä & Kivi 2005, 112). Yleinen tapa on aloittaa kohtaus puolikuvalla. Haastattelutilanteissa sitä voidaan käyttää yhdessä puolikuvan ja lähikuvan kanssa. (Välikylä 2005, 36.)

KUVA 7. Puolikuva = PK (Mediakompassi 2009)

Henkilö rajataan puolikuvassa lantiosta ylöspäin (kuva 7). Kasvojen ilmeet alkavat erottua sekä ympäristön merkitys vähenee kuvassa. Elokuville käytetty yleisin kuvakoko on puolikuva (Unelmatehdas 2010).

KUVA 8. Puoli lähikuva = PLK (Mediakompassi 2009)

Tätä kuvakokoa käytetään yleisimmin uutislähetyksissä ja taustan merkitys pienenee. (Keränen ym. 2005, 189). Kohde rajataan rinnan tai kainaloiden kohdalta (kuva 8) sekä ihminen on tärkeämpi kuin ympäristö (Mediakompassi 2010). Kamera ei ole vielä ahdistavan lähellä, vaikka ilmeet erottuvat jo selvästi (Välikylä 2005, 36).

KUVA 9. Lähikuva = LK (Mediakompassi 2009)

Lähikuvassa kohde rajataan hartioista ylöspäin. Tässä kuvakoossa kasvojen ilmeet korostuvat entisestään. Lähikuvaa käytetään yleensä haastatteluissa. Taustalla ei ole suurta merkitystä. (Unelmatehdas 2010.)

KUVA 10. Erikoislähikuva = ELK (Mediakompassi 2009)

Erikoislähikuvassa tuodaan esille kohteen yksityiskohtia (kuva 10). Silmät, suu tai jokin muu yksityiskohta kasvoissa tai muualla kehossa voi olla erikoislähikuva. Se menee vielä lähemmäksi kuin lähikuva. Erikoislähikuvilla voidaan tehdä tunnelmasta erittäin jännittävä. Kuva rajataan siten, että leuka näkyy kokonaan, mutta päälaki otsankohdalta rajataan pois kuvasta. (Unelmatehdas 2010.)

3 MONIKAMERATUOTANTO SEKÄ LEIKKAAMINEN

Kahdella tai useammalla kameralla kuvataan monikameratuotannossa jokin tilanne ja samaan aikaan leikataan ohjelmaksi. Ennakkoon nauhoitettuja inserttejä sekä tapahtumahaastatteluita ohjelmassa voi olla livekuvan/tallenteen lisäksi. Onnistunut monikameratuotanto vaatii toteutuakseen laitteiston riittävää osaamistasoa sekä studiotyöskentelyä ryhmänä. Tuotanto koostuu kolmesta eri tuotannollisesta vaiheesta. (Salonen 2008.)

3.1 Tuotantovaiheet ja -tehtävät

Lähetys- ja jälkituotantovaiheet valmistellaan alkutuotannossa. Tarkoituksena tulee koota tarvittavat resurssit, ja kartoittaa lähetyksen luonne alkutuotannossa. Ihmiset ja heidän osaamisensa ovat resursseja, muu tekninen rakenne ja välineet ovat kuin työn tekemiselle vaadittava aika. Jos unohtaa suunnitella alkutuotannossa tulevasta prosessista, jonkin aiheen/vaiheen se saattaa estää lähetyksen tekemisen. Kun jälkituotannolle ei järjestä tarpeeksi aikaa, siitä voi kärsiä samaan aikaan käynnissä olevat prosessit. (Happiwiki 2009.)

Monikameratuotannon varsinainen toimintavaihe on lähetys, jossa valmisteltu sisältö nauhoitetaan tai lähetetään. Lähetysvaihe näyttää sinne tupsahtaneelle sekavana ja hallitsemattomana kaaoksena, jossa kaikki keskittyy omaan tehtäväänsä. Oman roolinsa hahmottaminen helpottuu varsinaisessa lähetyksessä, jos on hyvin hoidettu alkutuotanto sekä tekijöiden perehdytys. Tämä takaa myös työrauhan. Ennen lähetystä on syytä olla hahmotettuna, että lähetys koostuu kolmesta osa-alueesta. Toimiva tekniikka, työvuorot sekä tehtävän kuvaukset ovat lähetyksessä tarvittavia. (Happiwiki 2009.)

Se, millaiseksi jälkituotanto muotoutuu, on tuotannon luonteen määrittämisessä. Jälkituotanto on pienemmillään tekniikan varastointia ja arkistokopin säilömistä, jos on ollut kyseessä pelkästään livelähetystuotanto. Jälkituotannon määrä kasvaa, kun monesti tuotannoista halutaan lyhyempiä videoita jälkikäteen ladattavaksi ja katseltavaksi. Jälkituotantoon käytettävä aika ja vaiva yritetään minimoida hyvin toteutetussa tuotannossa, jolloin mahdollisimman helpposiirtoiseen muotoon materiaali tallennetaan. Todennäköisesti nauhatekniikasta työkopiona luovutaan mahdollisimman pian, sillä se vie ylimääräistä aikaa editointiyksikön siirtämiseen ja se vaatii yhden ihmisen suorittamaan sitä työvaihetta. Jälkituotannossa leikataan talteen lähetyksen olennaiset osat. Ne siirretään leikkeinä yleiseen käyttöön verkkoon sekä nimetään myöhempiä käyttötarkoituksia varten. (Happiwiki 2009.)

Työtehtävät

Vastaava tuottaja on koko organisaation ja tuotantoryhmän johtaja. Hän kontrolloi ja koordinoi liikeasioita sisältäen ohjelman budjetin ja voi osallistua laajempiin asioihin, kuten rahoitus, kate ja tuotanto järjestelyt.

Tuottaja on vastuullinen johtamaan tiettyä tuotantoa. Hän on osallinen valvovan henkilöstön ja ryhmän valintaan. Tuottaja voi valita tai nimetä ohjelman konseptit ja kirjoittajat. Hän määrää tuotannon ohjaajan ja on vastuussa aikatauluista, tuotanto suunnitelmista, projektien sijainnista, harjoituksista, tuotannon käsittelystä, jne. (Millerson 1999, 403.)

Ohjaaja vastaa päätöksien teosta ja lavastuksesta tuotannossa. Tämä koskee neuvojen antamista, ohjausta ja asiantuntijoiden koordinoimista tuotantoryhmässä ja suopeaa

kohtelua. Ohjaaja voi valita ja palkata esiintyjä, kykyjä, näyttelijöitä mielessään ja suunnitella kameroiden tehtävät (kuvat, liikkeet) ja editoinnin, esiintyjien ohjauksen/harjoitukset esiharjoitusten aikana.

Studioharjoitusten aikana ohjaaja opastaa ja antaa vihjeitä esityksestä (Lattia managerin kautta), ja ohjeistaa kamera- ja ääniryhmiä. Hän yleensä arvioi asiantuntijoiden apua (asetuksissa, kameratyössä, valoissa, äänissä, meikeissä, asusteissa, grafiikoissa jne.). Jossain tilanteissa ohjaaja voi toimia tuotannon järjestäjänä (Esimerkiksi paikalla), ja voi opastaa ja koordinoida esituotannon editointi/ääni laatua. Pienissä tuotannoissa tuottajan ja ohjaajan työt voivat olla yhdistetty. (Millerson 1999, 403.)

Ohjaajan assistentti on ohjaajan apulainen. Tehtävät voivat määräytyä tuotannon koosta. Harjoitusten aikana tuotannon hallintahuoneessa assistentti asettaa kuvat, tarkistaa erikoiskuvat, antaa yleisiä vihjeitä jne., kun ohjaaja opastaa suoritusta/kameroita. Assistentti tiedottaa ohjaajaa tulevista vihjeistä. Assistentti voi avustaa myös offline-editoinnissa sekä tarkistaa ohjelman ajoituksen ja kehityksen. Assistentti auttaa ohjaajaa esituotannon editoinnissa toistuvasti. (Millerson 1999, 403.)

Grafiikkasuunnittelija vastaa kaikkien grafiikoiden ja tekstien suunnittelusta ja valmistamisesta. (Studiokortit, Tekstit, Näyttelyt, Tietokone grafiikka jne.) (Millerson 1999, 404). Värienhallitsija hallitsee kuvanlaatua videolaitteistolla. (Välineiden kohdistaminen/riviin, valaisuus, mustataso, väribalanssi. jne.) (Millerson 1999, 404). Kamera-ryhmä vastaa kaikista kameraoperaatioista tuotannossa, jossa toimitaan ryhmän johtajan ohjauksella. (Millerson 1999, 404).

Ääniohjaaja organisoi ja valvoo ääniryhmää studiossa ja hallintahuoneessa. Ääniohjaaja on vastuussa ohjelman äänen, tekniikan ja luovuuden laadussa. Kaikissa äänivastuksissa ääniohjaaja hallinnoi äänitasoja, balanssia, tonaalista laatua jne. Yleensä hallinnointi koskee suunnittelua, harjoituksia, ja esituotannon äänen laatua. (Millerson 1999, 404).

3.2 Rajaus ja sommittelu

Rajauksella tarkoitetaan sitä, mitä otostilassa tarjotaan nähtäväksi ja kuultavaksi. Kuvakulmien, sisäinen sommittelu ja kuvakokojen valinta on rajaamista. Äänten ja kuvi- en järjestäminen otostilassa on rajaamista siten, että leikkaajalla on mahdollista käyttää sitä teoksessa rakenneosana. Katsojalle tulee välittymään teoksen sisältö tässä tapauksessa mahdollisimman hyvin. (Pirilä & Kivi 2005, 101.) Rajaamisella ei tarkoiteta pelkästään kuvan ja äänen esteettistä rajaamista, vaan kysymys on myös ratkaisuis- ta, jotka liittyvät journalistisiin ja dramaturgisiin ratkaisuihin. (Pirilä & Kivi 2005, 103.)

Rajaus on tavallaan alkeellisin ja pelkistetyin osa-alue kuvatyöskentelyssä. Rajaus syntyy aina, kun kamerasta poistetaan linssisuojaus ja kytketään virta. Ei kuitenkaan ole kyse mistään tietoisesta toiminnasta. Kameran paikka, polttoväli, kuvakulma ja kaikki kamerailmauksen tärkeimmät tekijät vaikuttavat aina rajauksessa, kun rajaus on aktii- visen työn tulos. (Korvenoja 2004, 61.)

Kuva-ala jaetaan etualaan, keskiosaan ja taustaan. Sommittelu on olennainen osa va- lokuvaamisessa ja taiteen eri muodoissa. Ne vaikuttavat siihen, että tulee kiinnostava ja hyvä tulos. Vaistonvaraisesti kohde tulee asetettua usein keskelle ruutua. Kuitenkin se voi olla kuolettavan tylsää. Hyvä sommittelu lähtee siitä, että kuvitellaan kuvan päälle ristikko, joka on jaettu osiin. (Jones 2002, 23.) Ristikko, joka on jaettu osiin, tunnetaan myös nimellä kultainen leikkaus. Se alue, minkä kuva täyttää, on kuva-ala – esimerkiksi paperi, maalaus pohja tai valokuva. Monitorin ja television ruudussa näky- vä kuva, on videossa kuva-ala. Sommittelussa toiminta kehittyy tietoiseksi ja harkituk- si työskentelyksi, jossa vaaditaan ammattiosaamista, kuten optisten lainalaisuuksien ja kamerateknisten ilmaisukeinojen sisäistämistä sekä taiteellista silmää. (Korvenoja 2004, 61).

Katsojan mielestä luonnolliselta näyttävä kuva on rauhallinen ja hyvin sommiteltu. Muutamia perusvirheitä tulisi välttää, kun ihmistä rajataan. Kuvaa ihmisestä ei tulisi rajata nivelistä. Jos ihminen leikkautuu esimerkiksi polvien kohdalta, se näyttää luon- nottomalta. Se näyttää vielä ikävämmältä, jos ihminen on rajattu kaulan kohdalta. Tarkkana täytyy olla, myös taustan kanssa. Jos jokin terävä taustanlinja, esimerkiksi

horisontti, leikkaa kohteen pään, kuva ei näytä silloin hyvältä. Ei myöskään se näytä hyvältä, jos kohteen päästä kasvaisi jotain. Esimerkiksi jos ihminen on kuvassa ja puu taustalla, sitä ei tulisi rajata niin, että puu olisi ihmisen takana. Tilaan kannattaa jättää ihmisen katseen suuntaan, sillä kohde ei saisi katsoa ”kuvasta ulos”. (Välikylä 2005, 38.)

Kultaisen leikkauksen kohdissa kohde näyttää kuvassa luonnollisimmalta. Kunnes kuvan jakaa pystyviivoilla kolmeen osaan ja vaakaviivoilla kolmeen osaan löytää kultaiset leikkaukset. Kultaiset leikkaukset löytyvät neljästä risteyskohdasta. Näihin pisteisiin, kun kuvan sijoittaa, se on turvallinen tapa sommitella. Kultainen leikkaus tarkoittaa tarkemmin määriteltynä ”kuvan poikki kulkevan vaakasuuntaisen janan jakoa, siten että pienemmän osan suhde suurempaan on sama kuin suuremman osan suhde koko janaan”. Siis osien suhde on 8:13 ja 2:3 karkeammin. (Välikylä 2005, 41.)

Normaalitilanteessa kuvataan silmien korkeudelta. Tehokeinona voidaan käyttää kuitenkin kameran korkeutta. Kohde näyttää suuremmalta alaviistosta kuin se onkaan. Suuria rakennuksia ja merkittäviä henkilöitä voidaan kuvata näin. Merkitys kertautuu käyttämällä laajakuvaa. Ihmisten tiettyjä piirteitä voidaan korostaa, myös yläviisto kuvalla esimerkiksi kaljua tai pyylevyyttä. (Välikylä 2005, 41.)

3.3 Leikkaus

Elokuvan otosten, kohtausten ja jaksojen yhteen liittäminen on leikkausta. Leikkaus merkitsi elokuvahistorian alussa kohtausten ja kuvaelmien yhteen liittämistä. Koko kohtaus oli tarkoitus käytännössä kuvata SKK:ssa (Suuri kokokuva) tai KK:ssa (Kokokuva) alusta loppuun takavasemmalle poistumisineen ja sisään tuloineen. Muita kuvakokoja käytettiin satunnaisesti. Leikkaaminen ei ollut ilmaisullinen keino vaan siis pelkkä mekaaninen toimenpide. Leikkauksen pääperiaatteet loi amerikkalainen Dawid Wark Griffith. Hän jakoi elokuvat jaksoihin, jaksot kohtauksiin ja kohtaukset otoksiin. Kohtaus kuvattiin useita kuvakulmia käyttäen ja myös eri kuvakokoja käyttäen. (Päätalo 1990, 49.)

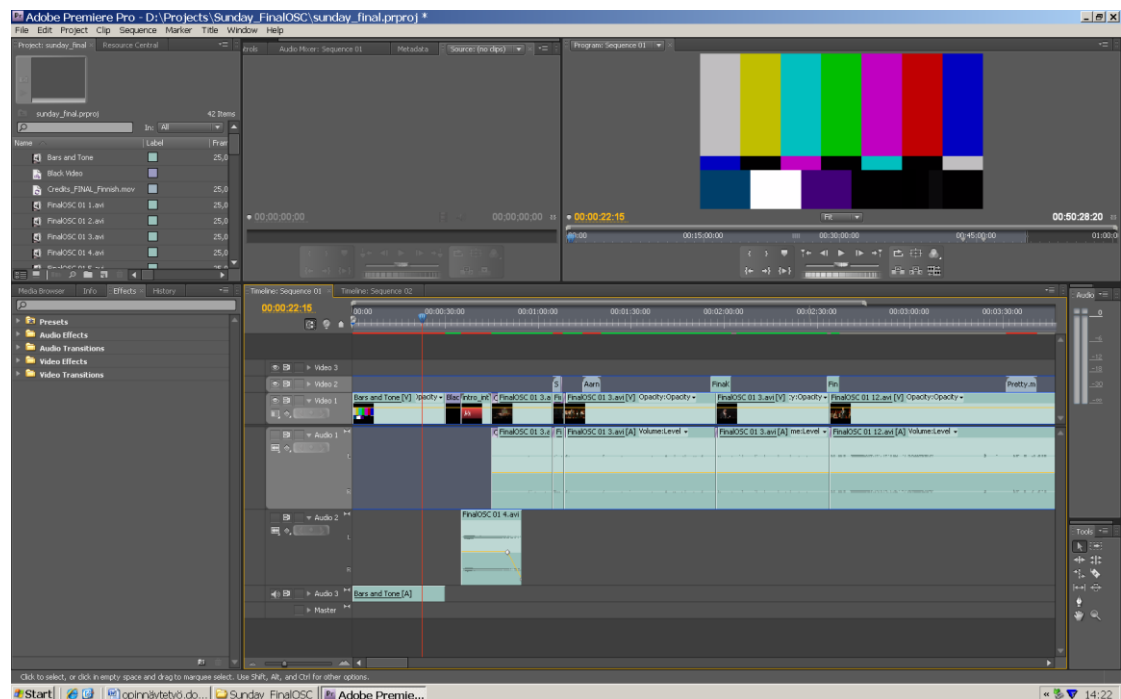
Griffithin tyypillinen leikkaustekniikka oli rinnakkaisleikkaus. Sillä tarkoitetaan sitä, että kaksi tai useampaan tapahtumasarjaa kuljetetaan vierekkäin, siten että syntyisi

tunne samanaikaisuudesta. Griffith on tunnistanut tämän kerronnallisen keinon olevansa velkaa Charles Dickensin romaanille. (Pääatalo 1990, 49.)

Venäläiseen Sergei Eisensteiniin liittyy voimakkaasti leikkauksellinen käsite montaa-si. Peräkkäin asetetut kuvat antavat uutta merkitystä toisilleen sen verran, että enemmän kuin kuvien summa, syntyy mielikuva joka on uusi käsite (Pääatalo 1990, 49.)

Non-lineaarinen videoleikkaus on digitaalista ja perustuu suorahakuun, digitaalisen maailman toimintoon joka on yleisesti tunnettu. Elokuvaleikkaus oli lineaarista, filmiä rullattiin eteen ja taakse, kunnes haluttu ruutu löytyi. Uuteen filmipätkään filmi yhdistettiin katkaisun jälkeen. Sama hoituu nykyään muutamalla napin painalluksella. (Ang 2006, 166.)

Tietokoneelle tallennetut videoleikkeet ovat tiedostoja, kuten esimerkiksi Word-tiedostot. Videoleikkeessä voi hyppiä mihin tahansa kohtaan samalla tavalla kuin tekstissä voi hyppiä kohdasta toiseen. Nauhaa pitää kelailla edes takaisen halutun pätkän löytämiseksi jos materiaalit ovat kasetilla. Tämä kuluttaa kasettia ja on puuduttavaa puuhaa. Nopeutta rajoittavana tekijänä on non-lineaarisessa leikkauksessa se, kuinka nopeasti tietokone hakee tiedoston ja näyttää sen ruudut. Tämä tapahtuu erittäin nopeasti uusissa tietokoneissa. (Ang 2006, 166.)

KUVA 11. Non lineaariseen editointiin käytettävä ohjelma Adobe Premiere

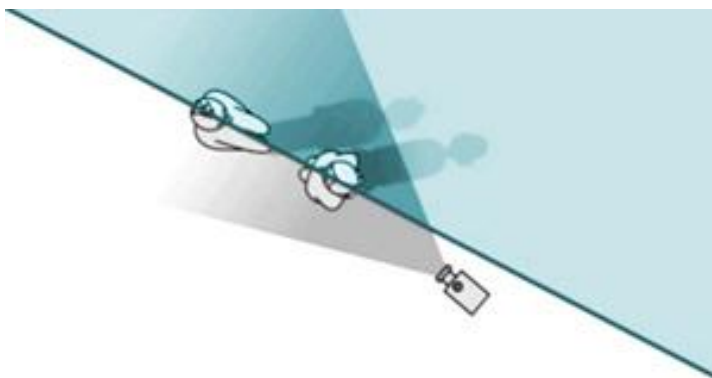
Leikkaaminen ei tarkoita otosten kokoamista, vaan ajatusten yhdistämistä sekä tunteiden ja tunnelmien. Teemoina niitä johdatellaan ja kehitellään. Kuten musiikissa, teemat alkavat ja kestävät aikansa ja päättyvät lopulta. Kuvan ja äänen käsittely, joka on tallennettu filmille tai kuvanauhalle muodostaa kerronnallisesti oman maailmansa ilmaisullisesti, joka selkeästi on toisenlainen tallentamaton maailma kuin kameran edessä oleva. (Pirilä & Kivi 2008, 36.)

3.3.1 Suojaviiva

Suojaviivan avulla pyritään pitämään huoli siitä, että kuvassa on oikea suunta. Viiva on usein kuviteltu liikkuvan kohteen kulkureitille tai ihmisten välille. Kuvan suunta vaihtuu häiritsevästi, jos suojaviiva ylitetään, joten sitä ei saa päästä tapahtumaan, mutta suojaviivan voi ylittää kamera-ajon aikana. Edellä olevissa kuvissa suojaviiva lähikuvassa ja kokokuvassa (Elokuvaopas 2010.)

KUVA 12. Suojaviiva lähikuvassa (Mediakompassi 2009)

KUVA 13. Suojaviiva kokokuvassa (Mediakompassi 2009)

Lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että kohteiden välille syntyy kuvatilassa draamallinen yhteys, jotka ovat toimivia ja näkyviä, jota suojaviiva kuvaa. Oletettuun liikeraataan kuviteltu suojaviiva yhtyy kohteen tai esiintyjän avulla. Kun kaikki liikkeestä kertovat otokset kuvataan samalta puolen suojaviivaa, liikkeen suunta pysyy samana. Suuntavirhe tapahtuu silloin, kun suojaviiva ylitetään ja otos kuvataan suojaviivan vastakkaiselta puolelta. Esiintyjän liike todellisuudessa jatkuu samansuuntaisena, vaikka liikesuunta muuttuu vastakkaiseksi. (Pirilä & Kivi 2005, 117.)

Suojaviiva muodostuu sekä kohteen että katseen välille, yleensäkin kohteen ja sen toiminnan välille sekä liikesuorituksen, joka on lyhytaikainen sekä sen lopun välille. Suojaviiva on myös keskustelukohtaukseen osallistuvien välillä, jota ei saa ylittää. Virhe tapahtuu siinä vaiheessa, kun muista otoksista poiketen se otetaan suojaviivan vastakkaiselta puolelta, sillä siinä tapauksessa yhtäkkiä näyttää, että keskustelijat olisivat vaihtaneet paikkaa – vasemman puolen kaveri on siirtynyt oikealle ja oikean puolen kaveri on siirtynyt vasemmalle. (Pirilä & Kivi 2005, 117.)

3.3.2 Siirtymät

Siirtymistä on tullut entistä näkyvämpi työnvaihe leikkauksessa. Siirtymien avulla erotellaan ja yhdistellään otostilat, fragmentit, kohtaukset ja jaksot. Sitä helpompaa leikkaustyö tulee olemaan, mitä hyvissä ajoin siirtymät voidaan ennakoida, joko suunnitteluvaiheessa tai viimeistään kuvaustilanteessa. Kuvaajan paras työkumppani on leikkauksen perussäännöt sisäistänyt leikkaaja, sekä vastaavasti kuvatun materiaalin leikkaaminen itsenäisesti on kuvaajan parasta koulutusta. (Pirilä & Kivi 2008, 98.)

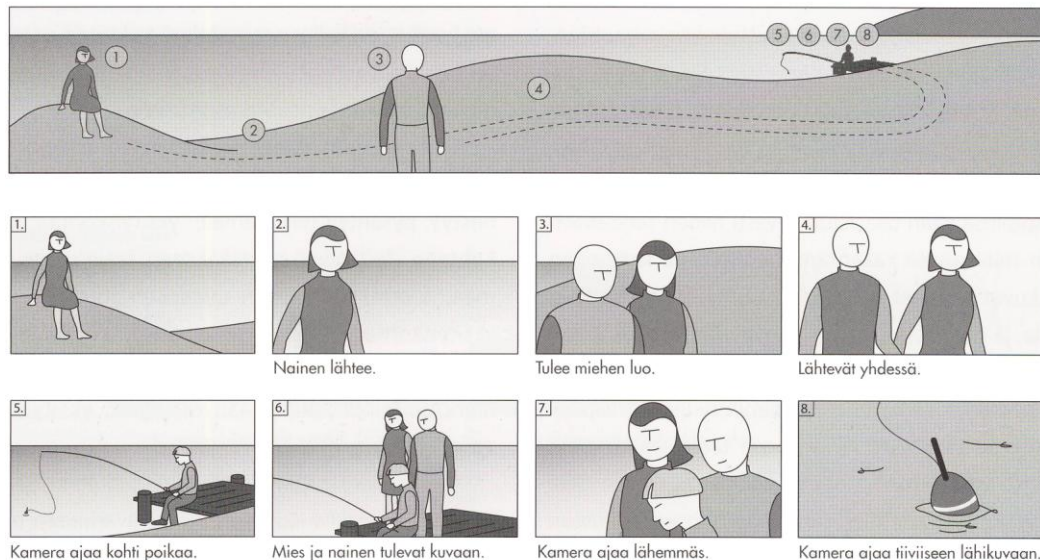
Siirtymät on totuttu jakamaan pieniin, keskisuuriin ja suuriin siirtymiin, ja ne ovat kolme pääryhmää. Kuvauspaikalla tehdään pienet siirtymät, leikkaamalla tehdään keskisuuret ja suuret. Kohtausten ja fragmenttien jatkuvuutta ja sujuvuuden varmistamista työstetään keskisuurten siirtymien avulla. Jaksojen ja kohtausten välissä käytetään suuria siirtymiä. Edellinen tema lopetetaan ja aloitetaan uusi tuossa tilanteessa. (Pirilä & Kivi 2008, 98.)

Pienet siirtymät

Otostilan kuvien välissä ovat pienet siirtymät, ja niiden avulla otokset liittävätkin eri kuvat toisiinsa. Pienet siirtymät ovat otoksen sisäisiä kuva-äänitilassa tapahtuvia kerronnallisia ja plastisia muutoksia, joiden avulla kerronnassa siirrytään ja edetään kuvasta toiseen. Pieniä siirtymiä ovat myös kohteen ja kameran pienet liikkeet, samoin kuin ympäristön, värin tai valaistuksen muutokset, näytetyt siirtymät esimerkiksi eksteriööristä interiööriin ja päinvastoin. Pieniä siirtymiä ovat myös kuvatilalla sisäisten ja ulkopuolisten äänien muutokset. (Pirilä & Kivi 2005, 72.)

Pieniä siirtymiä ovat kohteen liikkeet, esiintyjän sisääntulot ja poistumiset otostilassa, samoin kuin eleet, ilmeet ja repliikit ovat pieniä siirtymiä kerronnallisina muutoksina. Pieniä siirtymiä ovat yhtäläillä tapahtumapaikan, tilan, valaistuksen, värin ja akustikan muutokset. (Pirilä & Kivi 2005, 74.)

Esiintyjien ja kameran liikkeet yhdessä

KUVA 14. Pieniä siirtymiä, jotka ovat tehty kamera-ajoilla ja pienillä kuvakokojen ja –kulmien muutoksilla (Pirilä & Kivi 2005, 80.)

Keskisuuret siirtymät

Leikkaajan arkeen kuuluvat keskisuuret siirtymät. Keskisuuri tai suuri siirtymä on jokainen leikkauskohta, jossa klaffioppia varjellen kohdataan jatkuvuuden ja sujuvuuden ongelmat. Leikkaaja joutuu tekemään usein paljon töitä saadakseen suuret siirty-

mät näkymättömiksi, vaikka ne ovat tarpeellisia ja välttämättömiä tarinan kuljetuksen kannalta.

Keskisuuret siirtymät jatkavat valittua teemaa ja sen sisäistä dialogia. Sujuvuus, ajan ja paikan jatkuvuus pyritään säilyttämään kohtausten sisäisillä leikkauksilla. Kerronnan muutokset tapahtuvat suoraan etenevän tapahtuman mukaisesti. Keskisuurta siirtymää ei kuitenkaan pidä luokitella sujuvien skarvien näkymättömäksi leikkaukseksi. Leikkaajalla on mahdollisuus varioida otosjärjestystä ja otosten suhteellisia kestoja, jos hänellä on käytössään dialogista materiaalia. Uusia sujuvuuden vaikutelmaa ja kokonaisuuden illuusiota tukevia ratkaisuja materiaalista löytämällä, hän voi tehdä rinnastuksia. Rajut ja törmäävät muutokset ja shokkileikkaukset kuuluvat yhtä lailla dialogiseen kehittelyyn. Katsojan olettamukset teemojen kehittymisestä keskisuurten siirtymien kautta vahvistuvat tai kaatuvat riippuen siitä, minkälaisia yllätyskäänteitä viritetty teema tai eri teemojen dialogi tarjoaa. (Pirilä & Kivi 2008, 101-102.)

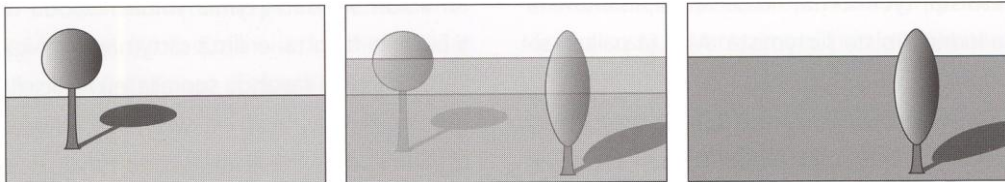

Siirtoliitos tuo leikkausskarvilla uuden tekijän kohtaukseen, joka jatkuu samassa ajassa ja paikassa.

KUVA 15. Siirtoliitos on yksi keskisuurista siirtymäliitoksista (Pirilä & Kivi 2008, 103.)

Suuret siirtymät

Siirtymäleikkaukset ovat kohtausten ja jaksosten väliin, joita kutsutaan suuriksi siirtymiksi. Niiden avulla siirrytään uuteen teemaan, ympäristöön tai asiaan. Sulkeutuvia ja avautuvia himmennyksiä käytettiin elokuvan alkuaikoina lähes jatkuvasti, sekä ristikuvia ja heittopanoirinteja eli sviippejä. Käyttöyhteys oli molemmilla konsteilla määritetty hyvin tarkasti. Ympäristöön on voitu siirtyä joustavasti suoralla leikkauksella, kun siirtymäajattelu muuttui uuteen aiheeseen. Ei enää tarvita himmennyksiä tai iirisefektejä. Nykyisin klassisia siirtymiä käytetään lähinnä tyyli- ja tehokeinona, elokuvan yleisen tyyli-ilajin ohjaamana. (Pirilä & Kivi 2008, 104.)

KUVA 16. Kuvassa on klassinen suuri siirtymä. Tunnetaan myös siirtymätehosteena nimellä ristikuva (Pirilä & Kivi 2008, 106.)

KUVA 17. Suuri siirtymä, jossa lähikuvasta leikataan yleiskuvaan ja eri paikkaan (Pirilä & Kivi 2008, 107.)

3.3.3 Siirtymätehosteet

Alun perin siirtymätehosteet keksittiin tasoittamaan äkkinäistä muutosta otosten välillä. Yhden otoksen tunnelmasta toiseen siirtymiseen haluttiin antaa yleisölle aikaa, joka saattoi olla hyvinkin erilainen. Siirtymätehosteiden tekeminen filmille vaati laboratorio- ja pimiötyöskentelyä, koska se oli vaivalloista, mutta himmennuksen tuottaminen ei ollut mutkatonta. Peräkkäisten ruutujen digitaaliseen kuvankäsittelyyn tehosteet perustuvat digitaalisessa leikkauksessa. Tähän tarkoitukseen alun perin kehitettiin Photoshop-ohjelma, mutta digitaaliseen kuvankäsittelyyn ohjelma kuitenkin kaapat- tiin. Siirtymistä on tullut lähes oma taiteenmuotonsa johtuen siitä, että tehosteet ovat

helppoja käyttää. Liika käytettävyys onkin suurena houkutusena. Siirtymätehoste-esittelyltä näyttävät tosin useat musiikkivideot, mutta ne toimivat silti hyvin. (Ang 2006, 180.)

Nykyiset leikkausohjelmat sisältää valmiin siirtymätehoste paketin ja erikseen hankituilla Plug-inellä siirtymävalikoimaa voidaan kasvattaa tunnetuimmissa ohjelmissa. Ristikuva sekä alku- ja loppuhimmennys ovat kolme perustehostetta, jotka pitäisi olla jokaisessa ohjelmassa. Siirtymätehosteen luominen tilanteessa, jossa on määritetty ensimmäisen otoksen loppukohta ja seuraavan alku edellyttää kahta ratkaisua: millä nopeudella ja mitä tehostetta käytetään. Nopeuden säätäminen voi vaatia kokemusta ja harjaantunutta silmää ja se voi olla konstikasta. Tehoste on liian pitkä katsojalle leikkauspäätökset käyvät liian ilmeiseksi. Tarpeeksi tasaisesti ei siirrytä tunnelmasta toiseen, jos tehoste on liian lyhyt. (Ang 2006, 180.)

Leikkaus

Leikkaus on yleisin käytetty siirtymä, jossa äkillisesti leikataan kuvasta toiseen. Kamerasi raaka kohtaus sisältää leikkaukset otosten välissä, kun pysäytät ja aloitat nauhoituksen (tietysti jollet, sinä käytä kameran sisäistä siirtymää). Filmeissä ja televisiotuotannoissa siirtymien valtaosa eroista on leikkaukset. (Mediacollege 2010.)

Ristikuva

Tässä siirtymässä edellisen otoksen viimeiset ruudut menevät seuraavan otoksen alun päälle. Siirtymän edetessä edellisen ruutujen läpinäkyvyys kasvaa, ja vähitellen näkyviin tulee seuraava otos edellisen kadotessa. Tehoste vaikuttaa molempiin otoksiin, joten siirtymää kutsutaan ristikuva. Kummassakin otoksessa siirtymätehoste toimii samanaikaisesti joka, on aika tavallista. Ristikuva on monien leikkaajien vakiosiirtymä sekä yleisin siirtymätehoste. Ristikuva lyhentää kumpaakin otosta, joten se kannattaa pitää mielessä. (Ang 2006, 181.)

KUVA 18. Ristikuva siirtymätehoste (Ang 2006, 181.)

Himmennys

Himmennys tapahtuu vain yhteen suuntaan. Oikeastaan se onkin erikoistehoste, mutta se luetellaan siirtymätehosteeksi, koska sitä käytetään niin usein siirtymäkohdissa. Alkuhimmennys alkaa mustasta ruudusta (eli nosto). Kirkkausleikkeessä vähitellen kasvaa, kunnes leike näkyy normaalikirkkaudella. Siirtymää käytetään leikkeen esittelymiseen. Leikkeen loppupää tummuu loppuhimmennyksessä eli häivytyksessä, kunnes se muuttuu mustaksi. Himmennys voidaan toteuttaa teknisesti useilla tavoilla ja monet tekijät vaikuttavat tasaisuuteen ja laatuun. Himmennys vaikuttaa yhteen leikkeeseen kerrallaan, sillä se ei ole ristitehoste. Jos halutaan himmentää edellinen leike ja seuraava nostaa mustasta, tarvitaan laittaa vain alku- ja loppuhimmennys. (Ang 2006, 181.)

KUVA 19. Himmennys siirtymätehoste (Ang 2006, 181.)

Sumennokset

Elokuvilla sumennokset ovat himmennyksen vastakohta. Kuvaa haalistaen kirkkaus-tasoa nostetaan niin, että värit heikkenevät ja kuvasta tulee kirkkaampi, kunnes saavutetaan puhtaan valkoisen taso. Teknisesti sumennos on yksinkertainen siirtymä, mutta oikein käytettynä hyvin tehokas, erityisesti jos siirtymän jälkeen kirkas valkoinen jää näkyviin muutamaksi sekunniksi. Ellei se seuraa loppusumennosta, alkusumennosken käyttö on hankalaa – voi olla liian räikeä aloitus jos leike ilmestyy valkoisesta. Sumennoksia käytetään yleensä pareittain. (Ang 2006, 182.)

KUVA 20. Sumennos siirtymätehoste. (Ang 2006, 182)

4 INTERNATIONAL SINGING COMPETITION & JURASSIC ROCK TAPAHTUMANA SEKÄ TUOTANTOJEN VERTAILU

International Singing Competition on Savonlinnan oopperajuhlilla järjestettävä kansainvälinen laulukilpailu. Laulukilpailut koostuivat kahdesta semifinaalista ja loppukilpailusta. Semifinaalit käytiin Savonlinnasalissa 21.7. ja 22.7. Finaali käytiin sunnuntaina 25.7. Olavinlinnassa. Kansainväliset laulukilpailut olivat ensimmäiset Savonlinnan oopperajuhlilla. Kilpailuun on valikoitunut 16 laulajaa 20 maasta. Hakijoita kilpailuun on ollut lähemmäs 200. Tapahtuma oli suunnattu pääsääntöisesti vanhemmalle väestölle, mutta siellä oli myös nuoria kuulijoita. Semifinaalit ja finaali toteutettiin monikameratuotantona yhdessä ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa.

Jurassic Rock on Mikkelissä järjestettävä musiikkifestivaali. Jurassic Rock järjestettiin neljännen kerran. Festivaaleilla oli bändejä tänä vuonna 25. Tänä vuonna festivaaleilla rikottiin kävijämääräennätyksiä. Perjantaina festivaaleilla oli juhlijoita 7000 ja lauantaina 8300, joten yhteensä 15300 ihmistä kävi festivaaleilla. Tapahtuma oli suunnattu nuorisolle. Jurassic Rock 2010 toteutettiin monikameratuotantona kokonaan suomalaisten, Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden voimin.

Vertailtavat asiat, joita käsittelen tuotantoprosessissa, ovat tuotantoympäristö, tuotannon lopputuote, tuotannon kohderyhmä, tuotantoryhmä, työtavat, tuotantovaiheet, tuotantoprosessin kulku ja tuotannon kesto. Tuotantotavassa ja –tekniikassa käsittelen seuraavia asioita: käytetty tuotantotekniikka, käytetty tietoliikenneyhteys, valaistus, äänit komentoyhteydet, grafiikka. Sisällössä ja leikkauksellisissa ja kuvauksellisissa eroissa keskityn seuraaviin asioihin kuten, ohjaus, kuvaaminen, leikkaus, kuvakoot, siirtymät, siirtymätehosteet, tuotannon jälkeen tehty työ lopputuotteeseen, kiinnostavuus (kenen mielestä? miten mitata?).

4.1 Tuotantoprosessi

Tuotantoympäristöt olivat molemmissa tuotannoissa erilaiset. Savonlinnassa finaali toteutettiin Olavinlinnassa ja Jurassic Rock toteutettiin Mikkelin Visulahdessa ulko-olosuhteissa. Olavinlinnassa tuotantokalusta oli suojassa sateelta, kun Visulahdessa järjestäjät joutuivat rakentamaan kahdelle kameralle korokkeet, jossa oli tuulisuojat ja katto. Päälavan kahdessa kamerassa oli sateensuojat ja muu tekniikka sijoitettiin auloon. Olavinlinnassa oli puutetta valosta. Visulahdessa valoa oli enemmän, mutta auringon laskun aikana värienhallinta oli välttämätöntä.

Tuotannon lopputuotteena oli molemmissa tuotannoissa ihan erilaiset. Savonlinnassa finaalista tehtiin tuotannon jälkeen seuraavana päivänä 52 minuutin koostelähetys MTV3-kanavalle. MTV3 lähetti koosteen ulos 27.7.2010 klo 18.00. Jurassic Rockissa tarkoituksena oli saada parasta mahdollista kuvaa laadullisesti screenille ja irc-galleriaan. Jurassic Rockissa streamattiin kuvaa suoraan irc-galleriaan parhaalla mahdollisella kuvalaadulla. Sitä pystyi katsomaan kaikki, jotka halusivat. Kirjautuneena sisään pystyi lukemaan ja kirjoittamaan omia kommentteja. Jurassic Rockissa ei ollut koostovaihetta ollenkaan. Topicin mukaan (2002, 10) streamauksen ainoa ero streamatun median ja median, joka sinulla on ladattuna, että streamauksessa voit aloittaa pääsyn mediaan ennen kuin olet saanut sen kokonaan. Toisin sanoen, kun olet katsomassa sitä, loput mediasta on saapumassa.

Kohderyhmät tuotannoilla olivat erilaiset johtuen tapahtumien erilaisuudesta. Kansainvälinen laulukilpailu oli suunnattu vanhemmalle väelle. Ikäjakauma oli kansainvälisessä laulukilpailussa arviolta 35–70 -vuotiaita. Jurassic Rock oli suunnattu täysin nuorisolle ja vähän iäkkäimmille. Ikäjakauma Jurassic Rockissa oli arviolta 16–30 -vuotiaita. Ikäjakauma vaihteli suuresti tuotantojen välillä.

Tuotantoryhmät olivat kokojensa puolesta sekä kielellisesti molemmissa tuotannoissa erilaiset. Kansainvälisessä laulukilpailussa tuotantoryhmä koostui eri maalaisista opiskelijoista. Opiskelijoita oli Belgiasta, Hollannista, Liettuasta, Espanjasta sekä Portugalista. Jurassic Rock toteutettiin kokonaan suomalaisten voimin. Kansainvälisessä tuotantoryhmässä oli 14 jäsentä. Jurassic Rockissa tuotantoryhmässä oli 13 jäsentä. Savonlinnassa ryhmän kanssa toiminta oli erilaista, koska kommunikointi kieli oli eng-

lanti ja ryhmäläiset eivät olleet niin tuttuja. Jurassic Rockin tuotantoryhmässä ei ollut ongelmia kielen ja ryhmäläisten suhteen.

Ohjaaja eli tuotannon johtaja määräsi työtavat molemmissa tuotannoissa. Savonlinnassa ohjaaja määritteli työtavat semifinaali vaiheessa, jossa muutenkin harjoiteltiin finaalia varten. Semifinaaleissa ohjaaja määräsi kameramiehet tietyille kameroille ja kertoi minkälaisia kuvia täytyy ottaa ja piti ennen semifinaaleiden alkua palaverit kameramiesten kanssa. Finaalissa jokaiselle kameraan annettiin kuvauslista, josta selvisi mitä kuvakokoja kameralla otetaan. Jurassic Rockissa ohjaaja teki tuotantokäsikirjan sekä aikataulut ja piti pienen palaverin ensimmäisen päivän aamuna. Ohjaaja jakoi palaverissa tuotantokäsikirjan, jossa oli kerrottu kunkin kamerasuunnitelmat. Jurassic Rockissa annettiin enemmän ohjeistusta, siitä mitä kuvaa halutaan tuotannon aikana kommentoijien avulla.

Tuotantovaiheissa oli myös tuotantojen välillä eroja jokaisessa kolmessa kohdassa. Kansainvälisessä laulukilpailussa alkutuotantovaihe oli kaikkein tärkein ajatellen tulevaa finaali-ilähetystä. Alkutuotannossa laitteiden testaus tehtiin Mikkelissä, Savonlinnassa, jossa tuotettiin molemmat semifinaalit sekä Olavinlinnassa ennen finaalin alkua. Semifinaali kuvaukset peräkkäisinä päivinä olivat kuitenkin ajatellen finaalin kuvaus ja ohjaus -laatua kaikista tärkeimmät. Ensimmäisen semifinaalin jälkeisiä puutteita korjattiin seuraavana päivänä. Kamerapaikat finaaliin oli selvitetty myös alkutuotantovaiheessa. Kameramiehet olivat samoissa kameroissa kuin semifinaaleissa, mutta toisissa kameramiehissä oli vaihteluita. Finaali oli tuotannoista kaikista onnistunein, mutta ilman alkutuotantoa se ei olisi ollut sitä.

Jurassic Rockin alkutuotantovaiheessa vastuuhenkilönä oli Kaisu Peura, joka oli toinen ohjaajista ja tekee tuotannosta opinnäytetyön. Alkutuotanto oli suppeampi kuin Savonlinnassa. Alkutuotantovaiheessa testattiin laitteisto, tehtiin grafiikat sekä Kaisu teki tuotantokäsikirjan ja aikataulut molemmille päiville. Aikatauluista selvisi kuka tekee mitään tietyn bändin esityksen aikana.

Lähetyksissä oli eroja sillä tavoin, että Savonlinnassa lähetykset tallennettiin ja koostettiin seuraavana aamuna 52 minuutin kooste MTV3:lle. Jurassic Rockissa lähetykset tulivat screenille ja irc-galleriaan suorana streamina, joten tallentamiseen ei ollut tarvetta.

Hyvien alkutuotantojen seurauksena molemmissa tuotannoissa oli kaikilla ryhmän jäsenillä tieto siitä mitä tulee tehdä.

Tuotantojen jälkitöillä oli eroja. Savonlinnassa tuotannon jälkeisenä aamuna jouduttiin leikkaamaan ja tekemään värikorjailuja, asettelemaan tarvittavat grafiikat sekä valmis-telemaan tuotos MTV3:lle. Grafiikka ryhmä oli tehnyt ennen tuotantoa kaikki nimi-planssit, alkugrafiikan ja lopputekstitykset, jotka leikkauksen aikana laitettiin omille paikoilleen.

Jurassic Rockissa ei ollut tuotannon jälkeen minkäänlaista jälkityötä. Ennen ensimmäistä tuotantopäivää grafiikat piti kuitenkin tehdä, joita sitten ajettiin NLE koneella, kun päälavan bändin esitys loppui. Grafiikat sisälsivät yrityslogoja, aikatauluja bändin esiintymisistä sekä ilmoituksia mikä bändi soittaa SUE-lavalla nyt ja Päälavalla seuraavaksi.

Prosessi kohti laulukilpailujen finaalia alkoi kuutta päivää ennen. Tuotantotekniikka noudettiin Mikkelistä ja myös testattiin ensimmäistä kertaa siellä. Seuraavina kahtena päivänä Savonlinnasalissa oli laulukilpailujen semifinaalit, jotka me toteutimme harjoitus mielessä. Semifinaalien toteuttaminen auttoi meitä kuvaamisessa sekä ymmärtämään ohjaajan komentokieltä. Semifinaalien jälkeen oli kaksi välipäivää, jonka aikana ohjaajat tekivät kameramiehille kвалistat sekä valmistautuivat finaaliin. Finaali oli sunnuntaina 25.7. Olavinlinnassa.

Tekniikka testattiin ennen varsinaista kasausta vielä kerran ja itse tekniikan kasauksessa ei ollut suuria ongelmia missään vaiheessa. Finaalin kulku meni siten, että kuusi kilpailijaa lauloi kaksi kappaletta, jonka jälkeen tuli palkintojen jako. Ensimmäisen kierroksen jälkeen oli tauko, jonka aikana vaihdettiin kameramiestä. Voittajien julkistamisen jälkeen he lauloivat vielä yhden kappaleet, minkä jälkeen tilaisuus päättyi. Tuotanto kesti sunnuntaina 25.7. koko päivän tekniikan testauksineen ja purkauksineen, mutta itse tapahtuma kesti vain viidestä kuuteen tuntiin taukoineen ja palkintojen jakoineen.

Jurassic Rockissa prosessi alkoi kahta päivää ennen ensimmäistä tuotantopäivää. Tekniikka testattiin keskiviikkona 11.8. ja grafiikat tehtiin ja siirrettiin NLE:lle torstaina

12.8. Perjantaina tekniikka kasattiin autoihin ja vietiin Visulahteen, jossa aloitettiin heti tekniikan kasaus. Päälavalle asetettiin kolme kameraa sekä toiselle lavalle yksi kamera. Tuotanto alkoi perjantaina klo 15.30 toisella lavalla ja päälavalla 17.15. Tuotanto kesti perjantain ja lauantain. Perjantaina oli lyhyempi päivä, koska se alkoi myöhempään, mutta loppui samoihin aikoihin kuin lauantai. Lauantaina jatkettiin klo 12.00 ja tekniikan purku alkoi heti viimeisen bändin jälkeen klo 01.15. Toisella lavalla oli kuitenkin vielä yksi bändi, joten jouduimme odottamaan sen loppumista. Tuotanto loppui klo 02.30.

4.2 Tuotantotapa ja -tekniikka

Kansainvälisessä laulukilpailussa käytetty tuotantotekniikka erosi vähän Jurassic Rockissa käytetystä tekniikasta. Kansainvälisessä laulukilpailussa käytettiin enemmän koaksiaalikaapelia kuin kuitua. Kuitua käytettiin kahteen kameraan ja niiden molempiin päihin tuli kuitumuuntimet. Kuitumuuntimen toiseen päähän tuli kuitu ja toiseen koaksiaalikaapeli, joka meni kameran video- out -liitännään. Kuitukelan päässä koaksiaalikaapeli lähtee kuvamikseristä muuntimeen ja kuitu tulee toiseen päähän.

KUVA 21. Kuitumuunnin

Jurassic Rockissa sivulavan kamerassa oli lähtö sama kuin Kansainvälisessä laulukilpailussa, mutta se ei tullut kuvamikseriin vaan viperin sdi-liittimeen. Kahteen kameraan kansainvälisessä laulukilpailussa tuli kuvamikseristä suoraan koaksiaalikaapelit ilman muuntimia välissä. Jurassic Rockissa päälavan kolmeen kameraan tuli teleportista kuidut kameroihin. Kameroiden perässä oli Telecast Copperhead kameranhallintajärjestelmä, johon oli mahdollista kiinnittää kuitu. Copperheadin avulla pystyi säättämään valon ja värien määrää studiosta RCU:n avulla, kun kansainvälisessä laulukilpailussa kuvaajan piti säätää sitä itse tuotannon aikana. Ennen tuotantoa valkobilanssit jouduttiin ottamaan kamerasta. Kamerat olivat molemmissa tuotannoissa samat.

KUVA 22. Telecast Copperhead kameranhallintajärjestelmä

KUVA 23. Remote Control Unit

Kansainvälisessä laulukilpailussa ei käytetty tietoliikenneyhteyksiä lainkaan. Jurassic Rockissa irc-galleria streamasi suorana Internetiin parasta mahdollista kuvaa, joten siinä oli jonkinlaiset tietoliikenneyhteydet.

Kansainvälisessä laulukilpailussa suurimmaksi ongelmaksi muodostui valaistus, koska siitä oli puutetta. Laulusesitysten aikana ainut valo oli orkesterin nuottitelineissä oleva valo ja palkintojen jaossa oli kolme spottivaloa. Jurassic Rockissa luonnonvaloa oli pitkälle iltaan, mutta auringon laskiessa valon määrä väheni. Valoa saimme myös esiintyviltä bändeiltä. Jokaisella bändillä ei ollut paras mahdollinen valaistus kuvausta varten, mutta kokonaisuutena valaistus oli kuitenkin parempi kuin Savonlinnassa. RCU:n avulla saimme säädettyä kuitenkin kameroiden värienmäärää.

Äänet otettiin vähän erilailla molemmissa tuotannoissa. Jurassic Rockissa äänet otettiin päälavalta olevasta mikseristä. Yleisöäännet otimme ylimääräisellä mikillä, joka tuli kamera ykköseen. Toisella lavalla äänet saatiin vieressä olevan miksauskopin äänipöydästä mukaan streamaukseen. Savonlinnassa meillä oli portugalilaisen opettajan surround-mikki, joka sijoitettiin laulajasta katsottuna alaviistoon. Orkesterin takaosaan puhaltajille oli kolme mikkiä. Mikseri oli asetettu lavan etuosassa olevaan syvennykseen. Yleisöäännet tulivat surround-mikistä.

Komentoyhteydet tehtiin molemmissa tuotannoissa eri tavalla. Savonlinnassa komentoyhteydet saatiin linkittämällä jokaisen kameran clearcomit toisiinsa mikkipiuholla. Clearcomiin kytkettiin omat kuulokkeet sekä lähtevä ja tuleva mikkipiuha. Jurassic Rockissa clearcomia ei tarvittu vaan kuulokkeet kytkettiin suoraan Copperheadissa olevaan kuulokeliitintään.

KUVA 24. Clear-Com komentojärjestelmä

4.3 Sisältö

Tuotannot erosivat myös sisällöllisesti toisistaan. Kansainvälinen laulukilpailu oli rauhallinen johtuen musiikista ja yleisö oli hiljaa jokaisen esityksen aikana. Jurassic Rock oli musiikkifestivaali, jossa musiikki oli menevämpää ja yleisökin oli enemmän mukana esityksen aikana, mikä toi tapahtumaan oman lisänsä. Tuotantojen katsojakunta erosi toisistaan selvästi. Kansainvälisen laulukilpailun katsojat olivat pääsääntöisesti vanhempia ihmisiä. Jurassic Rockissa katsojakunta oli päinvastainen ja se koostui enimmäkseen nuorisosta.

Lopputuotteeseen tehty työ erosi molemmissa tuotannoissa paljon. Jurassic Rockissa ei tehty mitään tuotannon jälkeisiä töitä. Kansainvälisessä laulukilpailussa kuvattu materiaali täytyi koostaa mtv3:lle vaadittavaan kuntoon. Leikkaamisessa täytyi ottaa

huomioon mtv3-kanavan määrittelemät reunamääreet, jotta se oli mahdollistaa lähettää tv:stä.

Kiinnostavuudessa tulee eroavaisuuksia riippuen keneltä sitä kysyy. Jokaisella ihmisellä on omat mieltymykset ja mielipiteen, joten tässä asiassa se tulee myös esiin. Tässä vertailussa kiinnostavuus jakautuu ikäryhmien mukaan. Suurin osa keski-ikäisistä pitäisi Savonlinnan kansainvälistä laulukilpailua mielenkiintoisempana kuin Jurassic Rock musiikkifestivaalia. Jos sama kysymys esitettäisiin nuorisolle, vastaus olisi päinvastainen suurella todennäköisyydellä. Kiinnostavuuden mittauksen voisi tehdä gallupilla tai jollain kyselylomakkeille, jossa pyydetään antamaan ikä ja valita tapahtuma kumpi kiinnostaa enemmän ja perustella valinta.

4.4 Kuvaukselliset ja leikkaukselliset erot

Kuvauksellisissa ja leikkauksellisissa eroissa havaittiin suurimmat erot tuotantojen välillä. Ohjaus oli molemmissa tuotannoissa täysin erilaista. Kansainvälisessä laulukilpailussa semifinaaleissa käytettiin kahta ohjaajaa, joista toinen valittiin finaalin. Käskyt eivät olleet niin selviä kuin Jurassic Rockissa ja saman kameran kuvaa saattoi tulla useita kymmeniä sekunteja. Jurassic Rockissa ohjaajia oli kaksi. Molemmat ohjasi selvemmin kuin kansainvälinen ohjaaja ja se johtuu pelkästään kielestä. Leikkaukset kameroiden välillä olivat pääsääntöisesti nopeita johtuen tapahtuman kulusta. Ohjaajat antoivat koko ajan ohjeita siitä mitä kuvataan ja milloin.

Siirtymätehosteiden käyttö oli kansainvälisessä laulukilpailussa jatkuvaa ja Jurassic Rockissa niitä käytettiin harvemmin. Kansainvälisessä laulukilpailussa käytettiin enemmän ristikuva siirtymätehostetta kuin normaalia leikkaussiirtymää. Jurassic Rockissa tehostetta käytettiin harvoin ja vain sellaisissa tilanteissa, jossa kappale oli hidas. Perinteinen leikkaus sopi tähän tuotantoon paremmin nopea tempoisuuden vuoksi.

Komentokieli erosi tuotantojen välillä, koska ohjaajat kommunikoivat eri kielillä. Kansainvälisessä laulukilpailussa käytetty komentokieli oli epäselvempää ja varsinaista leikkaus käskyä ei ollut lainkaan kuin Jurassic Rockissa, mutta tuotannon edetessä komentokieltä alkoi ymmärtää. Aina ei tiennyt ollaanko oman kameran kuvissa. Eng-

lanninkieliseen komentokieleen joutui keskittymään eri tavalla. Jurassic Rockissa komentokieli oli vanhaa tuttua, joten ymmärtämisen suhteen ei tullut missään vaiheessa ongelmia.

Rajaaminen oli erittäin hankalaa kansainvälisessä tuotannossa johtuen orkesterin tiiveydestä, kuten kuvista 25 ja 26 näette. Soittajia ja soittimia rajautui kahtia, mikä ei näytä hyvältä, mutta se väistämätöntä tässä tilanteessa.

KUVA 25. Kuvassa on katseen suuntaan jätetty tilaa, mutta molemmissa reunoissa leikkautuu soittaja.

KUVA 26. Kuva on rajattu liian reunaan sekä maestron käsi rajautuu poikki ja nuottitelineet.

Kameroilla, jotka olivat kauempana lavaa, pystyi kuvan rajaamaan siten, että mikään ei rajautunut poikki. Sellaisten kuvien käyttö oli kuitenkin harvassa. Jurassic Rockissa ei tullut tällaisia ongelmia rajausten suhteen, sillä lavalla oli vähemmän esiintyjä ja he eivät olleet niin lähellä toisiaan. Jurassic Rockissa oli vähemmän aikaa hakea kuva ja rajata se kuin kansainvälisessä laulukilpailussa.

Kansainvälisessä laulukilpailussa kuvakokoja ei käytetty niin suurella skaalalla kuin Jurassic Rockissa. Kansainvälisessä laulukilpailussa käytettiin pääsääntöisesti kokokuvaa, puolikuvaa ja laajakuvaa, kun taas Jurassic Rockissa käytettiin kaikkia mahdollisia kuvakokoja. Erikoislähikuvat jäivät Olavinlinnassa ottamatta, kun kameroita ei saatu niin lähelle lavaa. Jurassic Rockissa sen mahdollisti kameroiden sijoittaminen lähelle lavaa. Jurassic Rockissa kuvan hakeminen ja rajaaminen piti tehdä nopeammin kuin Kansainvälisessä laulukilpailussa, johtuen leikkausnopeudesta ja lavalla tapahtuvasta toiminnasta.

Kameramiesten toiminnassa oli eroja. Jurassic Rockissa kaikki oli kuvannut studiokameroilla ainakin kerran ja Savonlinnassa suurin osa ulkomaalaisista kuvasi ensimmäisen kerran semifinaaleissa. Kameramiesten työnkuva erosi hiukan tuotantojen välillä. Savonlinnassa jouduttiin säätämään valoisuutta käsin, koska ei ollut RCU:ta. Jurassic Rockissa ei tarvinnut koskea kameroiden säätöihin missään vaiheessa.

Kansainvälisessä laulukilpailussa oli pieniä, keskisuuria ja suuria siirtymiä. Jurassic Rockissa oli pääsääntöisesti pieniä ja keskisuuria siirtymiä. Kansainvälisestä laulukilpailusta tehtiin kooste mtv3 kanavalle, joten suuret siirtymät tehtiin koosto vaiheessa. Jurassic Rockissa oli myös joitain suuria siirtymiä ja ne tulivat, kun käytettiin ristikuva siirtymätehostetta ja leikattiin uuteen kohtaan lavalla.

Kuvasarjoja joista tulee selville selviä eroavaisuuksia.

KUVA 27. Savonlinnassa käytetty ristikuva siirtymä sekä pieni siirtymä kameralla kohteeseen zoomilla.

KUVA 28. Sonata Arctican keikan aikana käytetty ristikuva, joka on tehty yleiskuvasta puolikuvaan, joten kuvassa on suuri siirtymä.

KUVA 29. Tässä ovat Savonlinnassa käytetyt yleisimmät kuvakoot. Kuvakoot ovat enimmäkseen laajempia kuin Jurassic Rockissa.

KUVA 30. Tässä on Jurassic Rockin aikana käytettyjä kuvakokoja. Tässä esimerkiksi on otettu lähempiä kuvia kuin Savonlinnassa koko tuotannon aikana.

KUVA 31. Tässä kuvasarjassa aloituskuvasta viimeiseen kuvaan kului aikaa 1 minuutti ja 16 sekuntia sekä ristikuva siirtymää on käytetty näissäkin leikkauksissa. Yhden kameran kuvaa saattoi tulla jopa yli 20 sekuntia. Kuvassa ovat kaikkien kameroiden kuvia järjestyksessä kamera 2, kamera 1, kamera 3, kamera 4.

KUVA 32. Tässä kuvasarjassa aloituskuvasta viimeiseen kuvaan kesti kymmenen sekuntia, jokainen kuva on eri kamerasta. Kuvat ovat kamerasta 3, 1, 2. Erona oli saman kuvan pitäminen ajallisesti. Suurin yhden kameran otos oli 4 sekuntia.

5 PÄÄTÄNTÖ

Olin päättänyt jo ensimmäisen vuoden lopulla että tulen suuntaamaan opintoni media-puolelle. Ensimmäisen monikameratoteutuksen jälkeen päätin, että aiheeni tulisi jotenkin liittymään monikameratuotantoon. En halunnut kuitenkaan tehdä samanlaista suunnittelu ja toteutustyyppistä työtä kuin moni muu, koska niitä oli tehty lyhyessä ajassa monta. Ohjaavan opettajan ehdotettua monikameratuotantojen vertailua kansainvälisen laulukilpailun ja Jurassic Rockin välillä, otin aiheen heti mielenkiinnosta vastaan ja sentyyppistä työtä ei ollut vielä tehty. Tuotantona kansainvälinen laulukilpailu kiinnosti enemmän kuin Jurassic Rock. Tapahtumana Jurassic Rock kiinnosti taas enemmän.

Tavoitteena oli oppia työn aikana lisää alan termistöä ja tuotantojen aikana lisää käytettävästä tekniikasta. Tekniikka oli aika samanlaista molemmissa tuotannoissa sekä muissa tuotannoissa, jossa olen ollut mukana, joten siltä saralta ei tullut paljon opittua uutta. Termistöä opin työn aikana jonkin verran. Suurimpina tavoitteina oli kuitenkin kansainvälisessä tuotannossa tulla toimeen heidän kanssaan ja oppia kommunikoidaan englannin kielellä, mikä minun mielestä onnistui hyvin.

Tutkimusongelmani oli selvittää tuotantojen välisiä eroja mahdollisimman monipuolisesti. Tuotantojen täytyi olla niin erilaiset kuin mahdollista, jotta erot olisivat helpompi selvittää. Vertailin tuotantoja ihan suunnittelu asteelta, tekniikan purkuvaiheeseen asti, joten asioita joita vertailin, oli aika paljon. Tutkimusongelman selvittäminen onnistui omasta mielestäni onnistuneesti. Vertailtavat asiat ja erot olen kertonut laajasti tekstiosuudessa sekä kuvakoostein ja liitteissä olevan taulukon avulla. DVD olisi ollut paras ja helpoin ratkaisu esittää eroja, mutta kun ei ollut käyttöoikeuksia, se ei ollut mahdollista. Molemmat tuotannot onnistuivat opiskelijatuotannoiksi erittäin hyvin.

Teoriaosuudessa käsittelin aiheita, jotka olivat työn kannalta tärkeitä sekä tulevat jollain tavoin esiin tekemissäni tuotannoissa. Ensimmäisenä käsittelin kameratyötä ja siihen liittyviä asioita, kuten työvälineitä, työtapoja ja yksikamerakuvausta ja monikamerakuvausta. Ajattelin sitä että kameratyö tulee olemaan erilaista molemmissa tuotannoissa, sillä se oli kansainvälisessä tuotannossa kokemattomampaa kuin suomalaisessa tuotannossa. Toisena käsittelin leikkaukseen liittyviä asioita kuten siirtymiä ja

siirtymätehosteita sekä rajausta ja sommittelua ja eri tuotantovaiheita ja tehtäviä. Näitä sen takia koska kaikki asiat olivat keskeisiä liittyen tuotantojen välisiin eroihin ja ne kuuluvat yleisesti ottaen tärkeään rooliin monikameratuotannoissa. Viimeisessä luvussa kerroin hieman tapahtumista, joista tein vertailut ja sen jälkeen vertailtavien asioiden ja kuvien avulla kävin tuotannot läpi.

Jälkeenpäin miettien kokonaissuoritusta opinnäytetyönsuunnittelu vaiheessa kannattaa miettiä erittäin tarkkaan teoreettista osaa. Omasta mielestä tässä olisi voinut kertoa äänistä ja valoista, sillä ne asiat ovat tärkeitä, mutta silloin olisi pitänyt jättää jotain pois. Ongelmiakin oli työn aikana. Suurimmat ongelmat olivat sisällysluettelon suunnittelussa, lähteiden löytämisessä ja tuotantojen jälkeen sisällön tuottamisesta. Lähteitä ei meinannut aluksi löytyä ja sisällön tuottaminen käytännön osuuteen oli aluksi ongelmallista, mutta ongelmat sain kuitenkin ratkaistua hyvin. Varsinaisissa tuotannoissa ei tullut ongelmia ja oma roolini ei ollut mikään erikoinen. Tässä sen roolin merkitys ei ollut suuri. Toivon mukaan pystyn tulevaisuudessa hyötymään oppimistani asioista opintojeni sekä tämän työn avulla.

6 SANASTO

CCU = Camera Control Unit on kameroiden hallintaan vaikuttava yksikkö. Kameroiden värejä säädetään RCU (Remote Control Unit) ohjaimilla.

Dialogi = Vuoropuhelua kahden tai useamman ihmisen välillä

Dramaturginen = Esityksen tekijän laatima ohjeistus, miten edetä ja ilmaista asioita

Exteriööri (EXT) = Kuvauspaikka joka on ulkona

Fragmentti = katkelma tai palanen kohtauksesta

Interiööri (INT) = Kuvauspaikka, joka on sisällä

Clear-Com = Komentojärjestelmä, jonka avulla ohjaaja ja kameramiehet kommunikoivat

Jakso eli sekvenssi = Joukko kohtauksia, jotka syy/seuraus suhteiden vaikutuksesta liittyvät toisiinsa

Kohtaus = Draamallinen kokonaisuus, jossa on yksi toimintaympäristö sekä aika ja paikka ovat sama ja se käsittelee yhden tapahtuman.

Kompositio = Kuvaruudulla näkyvien elementtien järjestelemistä. Sommittelussa täytyy ottaa huomioon kuvassa tapahtuva liike sekä kuvaruudun muoto.

Koostaminen = Editointiyksikössä kohtausten asettelemista oikeille paikoille

Kuva-ala = Kameran ja television näytössä oleva kuva.

Kuvakulma = Tilanteen kuvaamista eri kulumista. Esimerkiksi yläkulma on ylhäältä alaspäin ja alakulma alhaalta ylöspäin.

Montaasi = Nopeassa tahdissa otettuja otoksia, jotka muodostavat yhdessä yhtenäisen tapahtumaketjun

NLE = Non Lineaarinen editointi, tietokoneella tapahtuva editointi

Offline-editointi = Tietokonepohjaisessa editoinnissa: Konetta käytetään videokuvaa ottavan ja antavan nauhurin ohjaamiseen ja tehosteiden lisäämiseen videolle. Tavallisessa (linearisessa) editoinnissa off-line editoinnilla tarkoitetaan heikkolaatuisempaa alkueditointia, jolla saadaan leikkausjärjestys lopulliseen leikkaamiseen.

Otostila = Kuvan kenttä, joka on neliulotteinen, joka muodostuu ajan ja tilan perspektiivin vaikutuksesta sekä kuvakehyksen leveydestä ja korkeudesta. Otostila on kaiken elokuvakerronnan ytimessä.

Polttoväli = Tärkein kameratekninen ilmaisukeino, Polttovälin avulla saadaan hallintaan tilantuntu ja perspektiivivaikutelma. Zoomauksessa on kyse polttovälin vaihtami-

sesta. Zoomin ollessa täysin auki polttoväli on lyhyt. Zoomin ollessa toisessa ääri-asennossa polttoväli on pitkä.

Plug-in = Laajennus tietokone ohjelmaan, jonka toiminnallisuus laajenee ja paranee

Skarvi = Toinen nimitys kahden eri kuvan väliseen leikkauskohtaan

Suora lähetys = Lähetystyyppi joka menee ulos kuvattaessa saman tien

Still-kuva = Kuva joka on liikkumaton kuva. Se on otettu joko digitaalikameralla tai kaapattu jostain liikkuvasta videokuvasta.

Teema = Leikkauksessa yhdistävä yhtenäinen asia, tunnelma tai visio

LÄHTEET

Ang, Tom 2006. Digivideo: Kuvaajan Käsikirja. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.

Jones, Frederic 2003. Digivideoijan Käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Keränen, Vesa 2005. Digitaalinen Media. Porvoo: WS Bookwell.

Korvenoja, Pekka 2004. TV-Kameratyön Perusteet. Helsinki: Yliopistopaino.

Millerson, Gerald 1999. Television Productions. Focal Press

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki 2005. Otos: Elävä Kuva – Elävä Ääni. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki 2008. Leikkaus: Elävä Kuva – Elävä Ääni. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Pölönen, Markku 1990. Elokuvailmauksen ja videokuvauksen perusteita: Maaseudun Sivistysliitto.

Topic, Michael 2002. Streaming media demystified. McGraw-Hill

Välikylä, Jaakko 2005. Digivideokoulu. Jyväskylä: Docendo.

Kosonen Paavo & Häkkinen Markus 2010. Monikameratuotannon suunnittelu ja toteutus urheilutapahtumassa. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Laine, Samuli 2009, Biljardin SM-loppukilpailujen monikameraohjaus. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Hakala, Jussi ym. 2009. Kuvakoot.

<http://mediakompassi.yle.fi/4-6-luokkalaiset/kuvakoulu/kuvan-lumo/kuvakoot>.

WWW- dokumentti. Päivitetty ei tiedossa. Luettu 2.6.2010.

Hakala, Jussi ym. 2009. Suojaviiva.

<http://mediakompassi.yle.fi/4-6-luokkalaiset/kameran-kanssa/suojaviiva>.

WWW-dokumentti. Päivitetty ei tiedossa. Luettu 2.8.2010.

Mediacollege. <http://www.mediacollege.com/video/editing/transition/types.html>.

WWW-dokumentti. Päivitetty ei tietoa. Luettu 15.6.2010.

Mediawiki 2009. Monikameratuotanto.

<http://happi.nettiareena.fi/wiki/index.php/Monikameratuotanto#Alkutuotanto>. WWW-dokumentti. Päivitetty 22.10.2009. Luettu 2.6.2010.

Nummela, Tomi 2000. Elokuvaopas. WWW-dokumentti.

<http://www.elokuvaopas.com/sanasto/suojaviiva/>. Päivitetty ei tiedossa. Luettu 2.6.2010.

Salonen, Saija 2008. Monikameratuotannot Nuorisoasiainkeskuksella.

<http://opiskelu.saijasalonen.net/projektiopinnot/index.html>. WWW-dokumentti. Päivitetty ei tiedossa. Luettu 3.6.2010.

Sodankylän koulut, Elävää kuvaa –projekti. Elokuvakerronnan ja -ilmaisun käsitteitä

http://koulut.sodankyla.fi/media/tiedostot/elavaa_kuvaa/1251870847.pdf

WWW-dokumentti. Päivitetty ei tietoa. Luettu 27.8.2010.

Unelmatehdas 2010. Turun Yliopisto. Elokuvan opetusmateriaali

<http://vanha.edu.utu.fi/tokl/tata/kuvataide/videokuvaus/kuvakoot.htm>.

WWW – dokumentti. Päivitetty 18.1.2010. Luettu 2.6.2010.

Whittaker, Ron 2010, Cybercollege. Television Production

<http://www.cybercollege.com/tvp017-2.htm>. WWW-dokumentti. Päivitetty 22.5.2010.

Luettu 15.6.2010.

Taulukko tuotantojen välisistä eroista

	SAVONLINNA	JURASSIC ROCK	YHTEISET ASIAT + EROT
Tuotantoprosessi			
- Ympäristö	Olavinlinnan sisällä	Visulahdessa ulkona	Toinen tuotettiin ulkona, toinen sisällä.
- Lopputuote	Kooste MTV3:lle	Ei lopputuotetta	Savonlinnassa jälkitöitä Jurassic Rockissa ei ollut
- Kohderyhmä	Vanhemmat Ihmiset	Nuoriso	Molemmissa voi olla kuitenkin nuoria ja vanhempia. Ikäjakauma erona
- Tuotantoryhmä	Kansainvälinen	Suomalainen	Molemmissa suomalaisia sekä opiskelijatuotanto, erona kansainvälisyys
- Työtavat	Ohjaaja määräsi alkutuotanto vaiheessa	Ohjaaja määräsi alkutuotantovaiheessa	Ohjaajat tekivät päätökset samassa vaiheessa. Savonlinnassa kesti pidempään
- Tuotantovaiheet	Kaikki kolme	Alkutuotanto ja lähetys	Yhteistä oli kaksi ensimmäistä vaihetta.

<ul style="list-style-type: none"> - Prosessin kulku - Kesto 	<p>Alkoi kuutta päivää ennen</p> <p>Yhden päivän/ 14 tuntia. Laskettu on mukaan tekniikan kasaus ja purku.</p>	<p>Alkoi kolmea päivää ennen</p> <p>Kaksi päivää / Ensimmäinen 19 tuntia ja toinen 16 tuntia.</p>	<p>Eroina savonlinnassa alkutuotanto kesti pidempään ja jälkitöitä ei ollut Jurassicissa lainkaan</p> <p>Prosessin alku sisälsi samanlaisia asioita. Savonlinnassa se kesti kauemmin</p> <p>Jurassic kesti päivän pidempään.</p>
<p>Tuotantotapa ja – tekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tekniikka - Tietoliikenne - Valaistus 	<p>Kamerat, arnejakuitu, kuitumuuntimet, tarvittavat piuhat jne.</p> <p>Ei käytetty</p> <p>Ainoastaan orkesterin nuottitelineen valo</p>	<p>Kamerat, kuidut, viper, teleport, copperheadit, kuitumuuntimet, tarvittavat piuhat jne.</p> <p>Irc-galleria streamasi kuvaa Internetiin</p> <p>Luonnonvalo sekä lavalta tuleva keinovalo</p>	<p>Tekniikka oli melkein sama molemmissa tuotannoissa. Erona että jurassicissa käytettiin Copperheadeja</p> <p>Jurassicissa käytettiin streamaamiseen tietoliikenneyhteyttä.</p> <p>Molemmissa ongelmia jossain kohtaa, erona se että</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Äänet - Komentoyhteydet - Grafiikka 	<p>Surround-mikki laula- jen edessä alaviistossa sekä puhaltajilla taka- na kolme mikkiä</p> <p>Clear-Comin avulla</p> <p>Ryhmä teki ne ennen tuotantoa ja koosto vaiheessa aseteltiin paikoilleen</p>	<p>Otettiin päälavan mik- seristä, yleisöääniä var- ten oma mikki</p> <p>Copperheadin avulla</p> <p>Tehtiin päivää ennen tuotanto ja laitettiin ne NLE:lle, josta ne ajet- tiin</p>	<p>Savonlinnassa se oli heikkoa koko ajan.</p> <p>Äänet saatiin hyvin molemmista tuo- tannoissa. Erona se että meillä oli oma mikseri Savonlin- nassa ja enemmän mikkejä.</p> <p>Molemmista saimme yhteydet, mutta Jurassicissa helpommin. Savon- linnassa clear- comit täytyi linkit- tää</p> <p>Molemmista teh- tiin ennen tuotan- toa, mutta jurassi- cissa niitä ajettiin tuotannon aikana.</p>
<p>Sisältö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kiinnostavuus - Tuotannon jälkei- 	<p>Kiinnosti omaa ikä- ryhmäänsä</p> <p>Koosto MTV3:lle</p>	<p>Kiinnosti omaa ikäryh- määnsä</p> <p>Ei mitään</p>	<p>Savonlinnassa voi olla nuorta ja Ju- rassicissa vanhem- paa ihmistä. Erona kuitenkin oli ikäja- kauma</p> <p>Jurassic Rockissa</p>

nen työ			ei ollut jälkityötä, Savonlinnassa oli.
Kuvaus ja leikkaus erot <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="311 324 526 358">- Ohjaus <li data-bbox="311 660 526 694">- Kuvaaminen <li data-bbox="311 1108 526 1142">- Leikkaus <li data-bbox="311 1444 526 1478">- Kuvakoot <li data-bbox="311 1848 526 1881">- Siirtymät 	<p data-bbox="622 324 917 526">Englanninkielistä, ei aina tiennyt ollaanko oman kameran kuvissa, käskyt epäselviä</p> <p data-bbox="622 660 917 750">Suurin osa kuvasi ensimmäistä kertaa</p> <p data-bbox="622 1108 917 1198">Leikkaukset olivat liian hitaita</p> <p data-bbox="622 1444 917 1534">Yleiskuva, puolilähikuva ja lähikuva</p> <p data-bbox="622 1848 917 1881">Kaikkia siirtymiä</p>	<p data-bbox="949 324 1252 470">Suomenkielistä, komentojen ymmärtäminen parempaa ja selvempää</p> <p data-bbox="949 660 1252 750">Kaikilla kokemusta kuvaamisesta</p> <p data-bbox="949 1108 1252 1198">Leikkaukset olivat nopeita</p> <p data-bbox="949 1444 1252 1478">Kaikkia kuvakokoja</p> <p data-bbox="949 1848 1252 1881">Kaikkia siirtymiä</p>	<p data-bbox="1284 324 1548 582">Ohjaus ei ollut huonoa kummassakaan. Suurena erona komentokieli sekä ohjaustavat</p> <p data-bbox="1284 660 1548 1030">Erot olivat kuvaamisen tasossa tuotantojen välillä, kokemuksen vuoksi. Jurassicissa oli parempaa kuvaavista.</p> <p data-bbox="1284 1108 1548 1366">Leikkauksissa ero oli nopeudessa vaihtaa kuvaa. Savonlinnassa sama kuva oli liian kauan</p> <p data-bbox="1284 1444 1548 1769">Yhteistä oli samojen kuvakokojen käyttö, mutta erona se, että Jurassicissa käytettiin kaikkia kuvakokoja</p> <p data-bbox="1284 1848 1548 2049">Erona se että suuria siirtymiä käytettiin enemmän Savonlinnassa ja lisättiin</p>

- Siirtymätehosteet	Ristikuvaa melkein kokoajan	Ristikuvaa silloin tällöin	koosto vaiheessa Erona se että, Savonlinnassa sitä käytettiin melkein joka leikkauksessa
---------------------	-----------------------------	----------------------------	---

**JURASSIC
ROCK-2010**

PÄÄLAVALLA SEURAAVAKSI

IRINA

**JURASSIC
ROCK-2010**

SUE-LAVALLA NYT

JAAKKO&JAY

VISULAHTI

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

Kansainvälisen Oopperalaulukilpailun Grafiikat

SAVONLINNA OPERA FESTIVAL

INTERNATIONAL
OPERA SINGING
COMPETITION

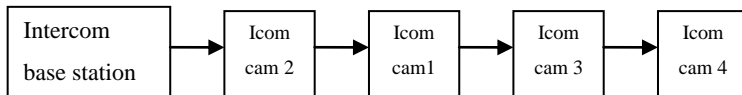
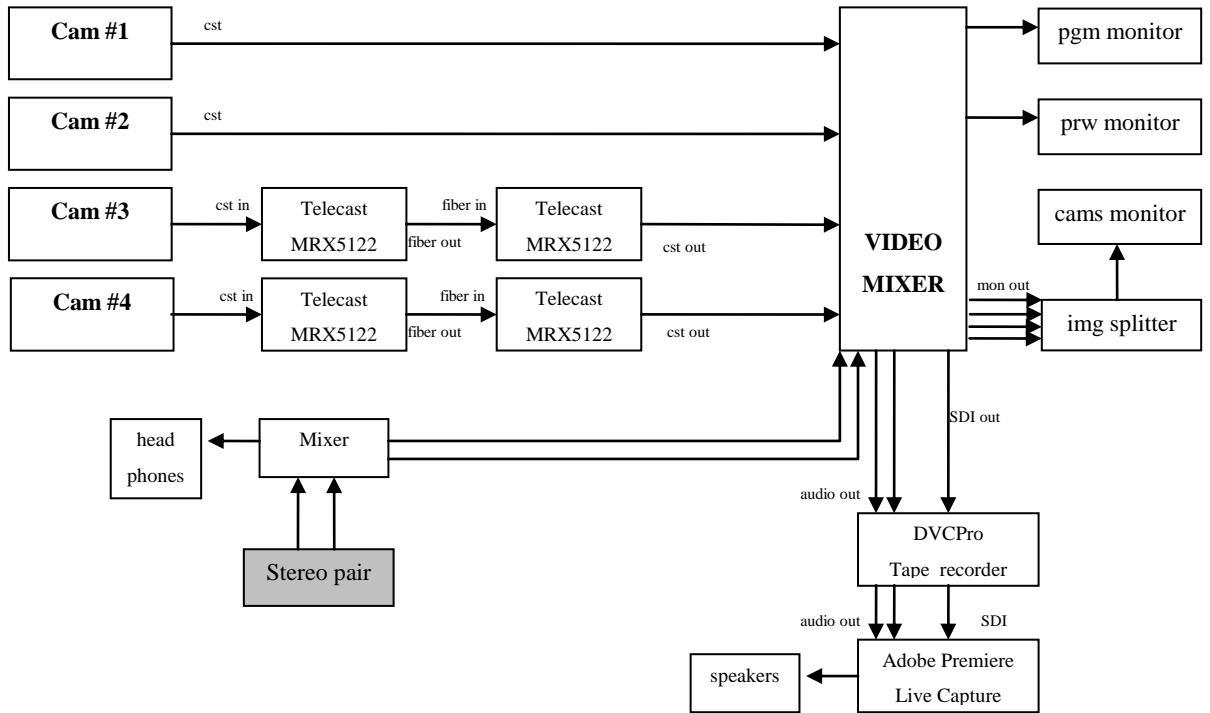
TUOTANTORYHMÄ:

Timo Vainikka
Philippe Bouwen
Pedro Farate
Baal Roi Quinhones
Jordi Selva
Jens Bogaerts
André Puertas
Kęstutis Bakas
Paulo Dias
Janne Niskala
Tiago Sousa
Kimmo Rantanen
Jonas Pypen
Kimmo Suuronen
Jaime van Kessel
Timo Kettula

TUOTANNON OHJAUS:

Tommi Numento
João Leal
Marco Conceição

Laulukilpailu Videokaavio

Jurassic Rock Videokaavio

